EUROPEAN LABOUR AUTHORITY

OHJEET SAMANAIKAISIA JA YHTEISIÄ TARKASTUKSIA VARTEN

Joulukuu 2020

Lyhenneluettelo

Lyhenteet	Määritelmä
CJI	Samanaikainen ja yhteinen tarkastus
EDPB	Euroopan tietosuojaneuvosto
EK	Euroopan komissio
ELA	Euroopan työviranomainen
EU	Euroopan unioni
EU-OSHA	Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto
GDPR	Yleinen tietosuoja-asetus
ILO	Kansainvälinen työjärjestö
IMI	Sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmä
KPI	Keskeinen suorituskykyindikaattori
MS	Jäsenvaltio
NLO	Kansallinen yhteyshenkilö
PIR	Tarkastuksen jälkeinen raportti
SPO	Työmarkkinajärjestö

Sisällys

Lyhenneluettelo 2
1. Johdanto 4
1.1 Samanaikaisten ja yhteisten tarkastusten merkitys 4
1.2 Tärkeimmät toimijat ja työnkulut ELAn tukemissa samanaikaisissa ja yhteisissä tarkastuksissa 7
1.3 Ohjeiden tavoite 7
2. Työnkulkua koskeva ohje jäsenvaltioille ELAn koordinoinnin ja tuen pyytämiseksi samanaikaista ja yhteistä tarkastusta varten 9
2.1 Tunnistetaan ja eritellään tapaus 10
2.2 Jäsenvaltiot täyttävät ELAn mallipohjan tapausta koskevilla tiedoilla 11
2.3 Kansallinen yhteyshenkilö lähettää ELAlle virallisen tukipyynnön ja ilmoittaa muille asianomaisille jäsenvaltioille 12
2.4 ELA arvioi samanaikaista ja yhteistä tarkastusta koskevan tukipyynnön 13
2.5 Jäsenvaltiot ja ELA laativat ja allekirjoittavat sopimuksen ja sopivat samanaikaisen ja yhteisen tarkastuksen erityisominaisuuksista 14
2.6 Tapauksen täytäntöönpano 17
2.7 Yhteisen toiminnan koordinaattori täyttää seurantaraportin 19
2.8 Jäsenvaltiot ja ELA määrittävät puutteet ja mahdolliset tulevat toimet 20
2.9 Jäsenvaltiot ja ELA viimeistelevät tapaukset ja suunnittelevat mahdollisia jatkotoimia 20
3. ELAn työnkulkua koskeva ohje samanaikaisten ja yhteisten tarkastusten käynnistämistä varten 22
3.1 ELA kerää tietoja valituksista ja omista analyyseista ja riskinarvioinnista 23
3.2 ELA vie arvioinnin loppuun ja välittää tapauksen pääjohtajalle 24
3.3 ELAn pääjohtajan muodollinen päätös tapauksen ehdottamisesta asianomaisten jäsenvaltioiden viranomaisille 24
3.4 ELA lähettää kansallisten yhteyshenkilöiden välityksellä jäsenvaltiolle tiedot tapauksesta ja ehdotuksen samanaikaisen ja yhteisen tarkastuksen tekemisestä 24
4. Kansallisen tason työmarkkinajärjestöjen työnkulkua koskeva ohje tapausten saattamisesta ELAn tietoon 25
4.1 Työmarkkinaosapuolet keräävät tapaukseen liittyvää tietoja ja yksilöivät aiemmat yritykset käsitellä asiaa asiaankuuluvien kansallisten viranomaisten kanssa 26
4.2 Kansallinen työmarkkinajärjestö ottaa yhteyttä asiaankuuluviin kansallisiin viranomaisiin ja ilmoittaa aikomuksesta saattaa tapaus ELAn tietoon 26
4.3 Kansallinen työmarkkinajärjestö täyttää mallipohjan, jolla saatetaan tapaus ELAn tietoon 27
4.4 Kansallinen työmarkkinajärjestö lähettää tapauksen ELAan ja ilmoittaa asiaankuuluville kansallisille viranomaisille ja asianomaiselle kansalliselle yhteyshenkilölle 27
4.5 ELA ja asianomaisten jäsenvaltioiden kansalliset yhteyshenkilöt arvioivat tapauksen 27
4.6 ELAn pääjohtaja määrittää, mikä toimenpide (jos mikään) on asianmukainen tapauksen käsittelyssä, ja ilmoittaa kaikille mukana oleville osapuolille 27
Liite 1 Tapauksen kuvaus 29
Liite 2 Mallisopimus 30
Liite 2a Tarkastussuunnitelma 33
Liite 3 Tarkastuksen jälkeinen raportti 36
Liite 4 Katsaus samanaikaisten ja yhteisten tarkastusten oikeusperustaan jäsenvaltioissa 41
Onko rajatylittäviä yhteisiä tarkastuksia varten oikeudellista kehystä (yksityiskohtaiset tulokset)? 43
Mitä toimivaltuuksia vierailevalla tarkastajalla on jäsenvaltiossasi tehtävässä rajatylittävässä yhteisessä tarkastuksessa (yksityiskohtaiset tulokset)? 45
Voidaanko toisessa jäsenvaltiossa tehdyssä tarkastuksessa kerättyjä todisteita käyttää todisteena tuomioistuimessa (yksityiskohtaiset tulokset)? 47
Voidaanko toisessa jäsenvaltiossa tehdyssä tarkastuksessa kerättyjä todisteita käyttää todisteena hallinnollisissa menettelyissä (yksityiskohtaiset tulokset)? 49

1. Johdanto

Koska työvoiman liikkuvuutta hyödynnetään entistä monipuolisemmin, myös rajatylittävien tarkastusten on monipuolistuttava. Näillä rajatylittävillä tarkastuksilla voidaan puuttua tehokkaasti monimutkaisiin petoshankkeisiin yhdistämällä eri valvontaelinten resursseja, tietoja ja osaamista. Tarkastukset edellyttävät myös asianomaisissa kumppanimaissa sovellettavan lainsäädännön, todisteiksi tarvittavien asiakirjojen ja soveltuvimpien tutkimustekniikoiden ja ulkoisen avun moitteetonta ymmärtämistä. Siksi on tarpeen, että mukaan otetaan myös asiaankuuluvia sidosryhmiä, kuten muita jäsenvaltioita, kansallisia tai kansainvälisiä järjestöjä (kuten EU-OSHA, Europol, Eurojust) ja tarvittaessa myös työmarkkinaosapuolia.

Tietojen jakaminen on erittäin tärkeä osa samanaikaisia ja yhteisiä tarkastuksia. Tiedot on aina jaettava turvallisesti (käyttämällä sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmää, muita EU:n järjestelmiä tai salattua digitaalista viestintää tietojen tyypin mukaan) ja varmistettava, että ulkomainen kumppani täyttää kaikki yleisen tietosuoja-asetuksen vaatimukset.

Rajatylittävien tarkastusten avulla voidaan parantaa ennaltaehkäisyä ja sääntöjen noudattamista, koska niistä saadaan hyödyllistä tietoa rikoksentekijöiden motiiveista sekä ohjeita tuleviin rajatylittäviin yhteistyötoimiin. Jotta työvoiman liikkuvuuden hyväksikäyttöön voitaisiin puuttua ja ehkäistä sitä jatkossa paremmin, kansallisten tarkastuslaitosten olisi hyödynnettävä entistä paremmin riskinarviointityökaluja ja muissa maissa saatuja tarkastustuloksia. Euroopan työviranomainen antaa käytännön tukea yhteistyölle, jossa keskitytään kehittämään standardoituja yhteistyövälineitä ja levittämään tuloksia ja onnistuneita menettelyjä yhteisistä tarkastuksista.

1.1 Samanaikaisten ja yhteisten tarkastusten merkitys

Työntekijöiden liikkumisvapaus ja vapaus tarjota palveluja ovat kaksi Euroopan unionin neljästä perusvapaudesta. Sisämarkkinoiden keskeisenä tavoitteena on varmistaa työntekijöiden liikkuvuus ja palvelujen rajatylittävän tarjoamisen vapaus. Yli 17,6 miljoonaa eurooppalaista elää muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, jonka kansalaisia he ovat[1]. Myös yritykset hyötyvät sisämarkkinoista, ja ne toimivat rajojen yli päivittäin. Itsenäiset ammatinharjoittajat harjoittavat liiketoimintaansa muissa jäsenvaltioissa. Rajatylittävä toiminta on luontainen osa EU:ta ja hyödyttää ihmisiä, taloutta ja yhteiskuntaa kokonaisuudessaan. EU:n sisäisen työvoiman liikkuvuuden kasvu ja jatkuva taloudellinen ja sosiaalinen eriarvoisuus lisäävät kuitenkin rajatylittävän työvoiman liikkuvuuteen liittyviä ongelmia koko EU:ssa. Samanaikaisia ja yhteisiä tarkastuksia tarvitaan entistä enemmän etenkin aloilla, joilla esiintyy lähetettyjen työntekijöiden hyväksikäyttöä, näennäisyrittäjyyttä, petoksellisia postilaatikkoyhtiöitä, näennäisiä tilapäistyövoimaa välittäviä toimistoja ja pimeää työtä.

Tehokkailla rajatylittävillä yhteisillä toimilla voidaan auttaa täytäntöönpanon valvontaelimiä koko Euroopassa puuttumaan näihin ongelmiin. Samanaikaiset ja yhteiset tarkastukset ovat osa näitä toimia. Niillä voidaan ehkäistä ongelmia tehokkaasti yhdistämällä usean kumppanin tutkintavaltuudet, asiantuntemuksen ja resurssit. Niillä myös kannustetaan tekemään yhteistyötä täytäntöönpanon valvontaelinten välillä EU:ssa ja osoitetaan yleisölle, että monimutkaiseen rajatylittävään petokseen puututaan.

Rajatylittävät tarkastukset eivät ole edelleenkään yleisiä useissa jäsenvaltioissa. Eurofoundin tutkimuksen[2] mukaan valtaosalla (19) jäsenvaltioista on kokemusta rajatylittävistä työsuojelutarkastuksista ja niissä kerättyjen todisteiden käytöstä, mutta ne ilmoittavat, että kyse ei ole yleisestä käytännöstä. Tavallisesti näitä rajatylittäviä tarkastuksia toteutetaan tiedonvaihtona, ja niissä on vain harvoin mukana muiden jäsenvaltioiden tarkastajia.

1 Vuoden 2019 vuosikertomus EU:n sisäisestä työvoiman liikkuvuudesta on saatavilla verkossa (linkki)

2 Eurofound (2019), Joint cross-border labour inspections and evidence gathered in their course, saatavilla verkossa (linkki)

Täytäntöönpanon valvontaelimillä on ulkomailla rajalliset valtuudet ja valmiudet puuttua työvoiman liikkuvuutta koskeviin ongelmiin, koska niiden valtuudet rajoittuvat kansallisiin oikeudenkäyttöalueisiin. Lisäksi tällä hetkellä käytettävissä olevat EU:n ja rajatylittävät toimenpiteet perustuvat pääosin kahdenvälisyyteen (ja yhteisymmärryspöytäkirjoihin) sekä tiedonvaihtoon. Koska työvoiman liikkuvuutta hyväksikäytetään entistä monipuolisemmin, on riskinarviointeja ja tarkastusten koordinointia parannettava entistä useammassa maassa ja EU:ssa kauttaaltaan. Petokselliset postilaatikkoyhtiöt esimerkiksi toimivat usein monessa jäsenvaltiossa. Niiden elinkaari on rajallinen, koko vaihtelee ja nimi ja rekisteröintipaikka vaihtuvat säännöllisesti. Ne mukautuvat nopeasti eri tilanteisiin tarkastuksen välttämiseksi. Kaikki tämä heikentää edellytyksiä kerätä, verrata ja varmentaa asiakirjoja ja yritystietoja, mikä on tarpeen vakuuttavan tapauksen valmistelemiseksi[3].

Euroopan komission puheenjohtaja Jean-Claude Juncker ilmoitti syyskuussa 2017 Euroopan parlamentille osoittamassaan Euroopan unionin tilaa koskevassa puheessa Euroopan työviranomaisen perustamisesta. Sen jälkeen Euroopan työviranomainen, jäljempänä ’ELA’ tai ’työviranomainen’, perustettiin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2019/1149, jäljempänä ’ELA-asetus’, joka tuli voimaan 31. heinäkuuta 2019.

Työviranomaisen tavoitteena on ELA-asetuksen 2 artiklan mukaisesti edistää työvoiman oikeudenmukaista liikkuvuutta unionin laajuisesti ja avustaa jäsenvaltioita ja komissiota sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisessa unionissa. Tätä varten ELA

- helpottaa työvoiman unionin laajuiseen liikkuvuuteen liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia koskevien tietojen sekä asiaankuuluvien palvelujen saatavuutta
- helpottaa ja lisää jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä asiaa koskevan unionin lainsäädännön täytäntöönpanon valvonnassa unionin laajuisesti, helpottamalla myös samanaikaisia ja yhteisiä tarkastuksia
- sovittelee ja helpottaa ratkaisun löytämistä jäsenvaltioiden välisissä rajaylittävissä riita-asioissa
- tukee jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä pimeän työn torjumiseksi.

ELA-asetuksen 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti työviranomainen koordinoi ja tukee samanaikaisia tai yhteisiä tarkastuksia työviranomaisen toimivaltaan kuuluvilla aloilla (ks. kaavio 1).

3 Pimeän työn vastainen EU-foorumi (2019), Cross-border concerted and joint inspections in the fight against undeclared work

Kaavio 1. Tarkastuksen tyyppi

Määritelmä ja tarkastustarpeet	
Samanaikaiset tarkastukset	Samanaikaisilla tarkastuksilla tarkoitetaan tarkastuksia, jotka tehdään samanaikaisesti kahdessa tai useammassa jäsenvaltiossa toisiinsa liittyvissä tapauksissa ja joissa kukin kansallinen viranomainen toimii omalla alueellaan ja saa tarvittaessa tukea työviranomaisen työntekijöiltä.
Yhteiset tarkastukset	Yhteisillä rajatylittävillä tarkastuksilla tarkoitetaan yhdessä jäsenvaltiossa tarvittaessa viranomaisen työntekijöiden tuella tehtäviä tarkastuksia, joihin osallistuu yhden tai useamman muun jäsenvaltion kansallisia viranomaisia.

Sekä samanaikaisissa että yhteisissä tarkastuksissa voidaan muun muassa vertailla, miten saman yrityksen eri maissa sijaitsevissa työpaikoissa noudatetaan sääntöjä, ja verrata näyttöä, asiakirjoja ja todisteita. Ne voivat myös auttaa toisessa jäsenvaltiossa nostettavan kanteen nostamisessa/perustelemisessa keräämällä tarvittavat todisteet jne.

yhdessä paikassa yhdessä jäsenvaltiossa	**useassa paikassa yhdessä jäsenvaltiossa**	**yhdessä tai useassa paikassa vähintään kahdessa jäsenvaltiossa**
Yhteiset tarkastukset jonkin jäsenvaltion yhdessä paikassa voivat tuottaa syvällisempää tietoa tai selventää tapauksen tietoja tavalla, joka ei ole mahdollista pelkästään tietoja vaihtamalla. Niillä voidaan esimerkiksi saada esiin lähetettyjen työntekijöiden hyväksikäyttö, kun työntekijöiden kanssa selvitetään heidän äidinkielellään, onko heidät tosiasiallisesti lähetetty.	Sama kuin vasemmalla mutta laajemmassa mittakaavassa: tämä koskee yhtä yritystä tai useita yrityksiä, joilla on useita toimistoja tai haaraliikkeitä, tai useita yrityksiä samalla toimialalla.	Useassa jäsenvaltiossa tehdään yhteisiä tai samanaikaisia tarkastuksia, jotta voidaan puuttua tavallista monimutkaisempiin ja/tai kehittymässä oleviin rajatylittävää työvoiman liikkuvuutta koskeviin ongelmiin, kuten tilapäistyövoimaa välittäviin toimistoihin tai useammassa kuin yhdessä jäsenvaltiossa toimiviin verkostoihin. Niiden tarkoituksena on puuttua nopeasti muuttuviin oikeushenkilöihin tai useisiin alihankkijoihin.

Lähde: Pimeän työn vastainen EU-foorumi (2019), Learning resource paper from the thematic review workshop on cross-border concerted and joint inspections Lissabon, Portugali, 28. helmikuuta – 1. maaliskuuta 2019

1.2 Tärkeimmät toimijat ja työnkulut ELAn tukemissa samanaikaisissa ja yhteisissä tarkastuksissa

ELA-asetuksen 8 artiklan 1 kohdan mukaan yksi tai useampi jäsenvaltio voi pyytää samanaikaisten ja yhteisten tarkastusten käynnistämistä. Työviranomainen voi myös omasta aloitteestaan ehdottaa asianomaisten jäsenvaltioiden viranomaisille, että ne suorittavat samanaikaisen tai yhteisen tarkastuksen. ELA-asetuksen 8 artiklan 1 kohdan mukaan myös kansallisen tason työmarkkinajärjestöt voivat saattaa tapauksia työviranomaisen tietoon (ks. kaavio 2).

Kaavio 2. Tarkastuksen käynnistäjä

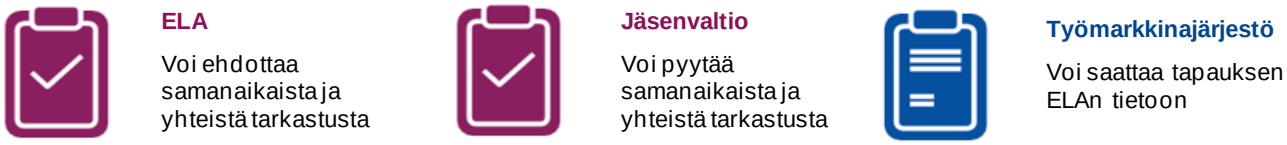

Nämä toimijat voivat käynnistää kolme perustyönkulkua ELAn tukeman samanaikaisen ja yhteisen tarkastuksen suunnittelua, täytäntöönpanoa ja seurantaa varten. Tässä asiakirjassa kuvataan nämä työnkulut ja keskitytään koko tarkastusprosessiin käynnistäjien näkökulmasta.

Paras käytäntö

On tärkeää ottaa huomioon mahdollisuus perustaa tarkastuksen tekemiseksi sekaryhmiä, joissa on eri toimivaltaisia viranomaisia ja tarvittaessa muita sidosryhmiä.

1.3 Ohjeiden tavoite

Tässä asiakirjassa käsitellään tarpeellisia näkökohtia, jotka auttavat jäsenvaltioita tekemään rajatylittäviä samanaikaisia tai yhteisiä tarkastuksia, ja keskitytään erityisesti ELAn kehittämien työkalujen ja mallipohjien käyttöön.

Siinä annetaan kansallisille täytäntöönpanon valvontaelimille käytännön ohjeita tehokkaiden rajatylittävien tarkastusten laatimisesta, toteuttamisesta ja seurannasta, jotta voidaan varmistaa, että EU:n työvoiman liikkuvuutta koskevat säännöt pannaan täytäntöön oikeudenmukaisesti, yksinkertaisesti ja tehokkaasti.

Ohjeissa myös analysoidaan samanaikaisten ja yhteisten tarkastusten oikeusperustaa, todisteiden käyttöä samanaikaisissa ja yhteisissä tarkastuksissa ja tarkastajien roolia vastaanottavissa jäsenvaltioissa (lisätietoa on liitteessä 4).

Ohjeita pitäisi lukea yhdessä pimeän työn vastaisen EU-foorumin laatiman toiminnanharjoittajien ohjeiston[4] kanssa. Siinä esitetään yksityiskohtaisesti rajatylittävää pimeää työtä koskeva strateginen toimintamalli ja sen onnistuneen tarkastuksen vaiheet.

Nämä ohjeet ovat merkityksellisiä asiaankuuluvien täytäntöönpanon valvontaelinten (esim. jäsenvaltioiden tarkastusvirastot tai muut viranomaiset) tarkastajille, ja niiden tarkoituksena on tukea tarkastajia vaiheittaisilla ohjeilla samanaikaisen ja yhteisen tarkastuksen tekemisestä (ks. kaavio 3).

Työviranomaisen soveltamisala käsittää seuraavaa:

- ☑ työntekijöiden vapaa liikkuvuus (asetus (EU) N:o 492/2011 ja direktiivi 2014/54/EU)
- ☑ EURES (asetus (EU) 2016/589)
- ☑ työntekijöiden lähettäminen (direktiivi 96/71/EC (sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2018/957/EU) ja direktiivi 2014/67/EU)
- ☑ sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittaminen (asetus (EY) N:o 883/2004 ja asetus (EY) N:o 987/2009, asetus (EU) 1231/2010) ja siltä osin kuin ne ovat edelleen sovellettavissa, neuvoston asetukset (ETY) N:o 1408/71 ja (ETY) N:o 574/72 ja (EY) N:o 859/2003
- ☑ kansainvälisten maantiekuljetusten sosiaalisia näkökohtia koskevat säännöt (asetus (EY) N:o 561/2006; direktiivi 2006/22/EU; asetus (EY) N:o 1071/2009)

4 Pimeän työn vastainen EU-foorumi (2019), Practitioners' toolkit: cross-border concerted and joint inspections

1.4 Onnistuneen samanaikaisen ja yhteisen tarkastuksen vaiheet

1.4.1 Samanaikaisten ja yhteisten tarkastusten suunnittelu

Tarkastus on suunniteltava kunnolla. Jos sitä ei tehdä, tarkastus ei todennäköisesti ole tehokas, eikä siitä saada välttämättä vaadittuja tuloksia. Suunnittelussa varmistetaan toimien onnistuminen ja resurssien tehokas jakaminen.

Samanaikaisen ja yhteisen tarkastuksen suunnittelu alkaa rajatylittävää yhteistyötä edellyttävän tapauksen tunnistamisesta ja erittelemisestä (tehdään tapauksen kuvaus liitteessä 1) ja päättyy lopulliseen sopimukseen rajatylittävästä samanaikaisesta ja yhteisestä tarkastuksesta liitteessä 2, jäljempänä 'sopimus'. Sopimukseen sisältyy tarkastussuunnitelma (liite 2a), jonka samanaikaisen ja yhteisen tarkastuksen käynnistäjä täyttää yhdessä suunnitteluvaiheessa mukana olevien sidosryhmien kanssa.

1.4.2 Samanaikaisten ja yhteisten tarkastusten toteuttaminen

Toteutusvaiheessa kuvataan paikat, joissa samanaikaiset ja yhteiset tarkastukset tehdään.

Toteutusvaiheessa kaikki ryhmän jäsenet noudattavat sopimukseen ja/tai tarkastussuunnitelman sisältyviä ohjeita. Koordinaattorit tekevät päätöksiä erityisten viestintäkanavien välityksellä (myös silloin, kun tapahtuu odottamatonta kehitystä tai tarvitaan joustavuutta sopimuksessa).

Tarkastajat pyrkivät selventämään tarkastustapauksia koskevia yksityiskohtia esimerkiksi määrittämällä kaikki itse paikalla toteutettavat toimet ja siellä olevat työntekijät. Työnantajaa tai vastaavaa päällikköä voidaan pyytää toimittamaan luettelo kaikista rekisteröidyistä työntekijöistä, heidän työsuhteestaan (työsopimukset ja sopimuksen tyyppi: itsenäinen ammatinharjoittaja, alihankkijan työntekijä tai tilapäistyöntekijä), heidän työajastaan, palkoistaan, A1-lomakkeistaan sekä työ- ja oleskeluluvistaan. Näitä tietoja verrataan sitten työntekijöiden lausuntoihin, asiakirjoihin ja virallisiin rekistereihin tai tietokantoihin. Sama tarkastus voidaan tehdä alihankkijan työntekijöille (mahdollisesti seurantakäynnillä). Täsmällinen tarkastusmenetelmä perustuu päätavoitteeseen ja mukana olevien viranomaisten keskinäiseen sopimukseen.

Jos samanaikainen ja yhteinen tarkastus käynnistetään työmarkkinajärjestön antamien tietojen perusteella, ELA arvioi tapauksen ja määrittää, mikä toimenpide (jos mikään) soveltuu tapauksen käsittelyyn, ja ilmoittaa siitä asianomaisille osapuolille.

1.4.3 Samanaikaisten ja yhteisten tarkastusten seuranta

Rajatylittäviä tarkastuksia on seurattava, jotta saavutetaan seuraavat kolme päätavoitetta:

- Lisätään samanaikaisten ja yhteisten tarkastusten tehokkuutta.
- Lisätään tarkastajien ja muiden asiaankuuluvien viranomaisten valmiuksia arvioida ja käsitellä työvoiman liikkuvuuden uusia ja monimutkaisia tapauksia koskevia riskejä.
- Muutetaan työnantajien ja työntekijöiden käyttäytymistä (esim. niin, että laillisten työntekijöiden määrä tarkastuksen kohteena olevassa yrityksessä tai toimialalla kasvaa).[5]

Tässä vaiheessa toteutetaan tarkastuksen jälkeisessä raportissa (liite 3) sovitut seurantatoimet.

Kaavio 3. Onnistuneiden samanaikaisten ja yhteisten tarkastusten vaiheet

5 Lähde: Pimeän työn vastainen EU-foorumi (2019), Learning resource paper from the thematic review workshop on cross-border concerted and joint inspections Lissabon, Portugali, 28. helmikuuta – 1. maaliskuuta 2019

2. Työnkulkua koskeva ohje jäsenvaltioille ELAn koordinoinnin ja tuen pyytämiseksi samanaikaista ja yhteistä tarkastusta varten

ELA-asetuksen 8 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat pyytää samanaikaisten ja yhteisten tarkastusten käynnistämistä. Jäsenvaltioiden työnkulkua koskevassa ohjeessa määritetään ja kuvataan käytännön vaiheet tehokkaan samanaikaisen tai yhteisen tarkastuksen laatimiseksi, toteuttamiseksi ja seuraamiseksi. Työnkulkua koskevassa ohjeessa käsitellään myös tapauksia, joissa yksi tai useampi jäsenvaltio päättää olla osallistumatta samanaikaiseen tai yhteiseen tarkastukseen.

Kuvio 4. Työnkulkua koskeva ohje jäsenvaltioille ELAn koordinoinnin ja tuen pyytämiseksi samanaikaisia ja yhteisiä tarkastuksia varten

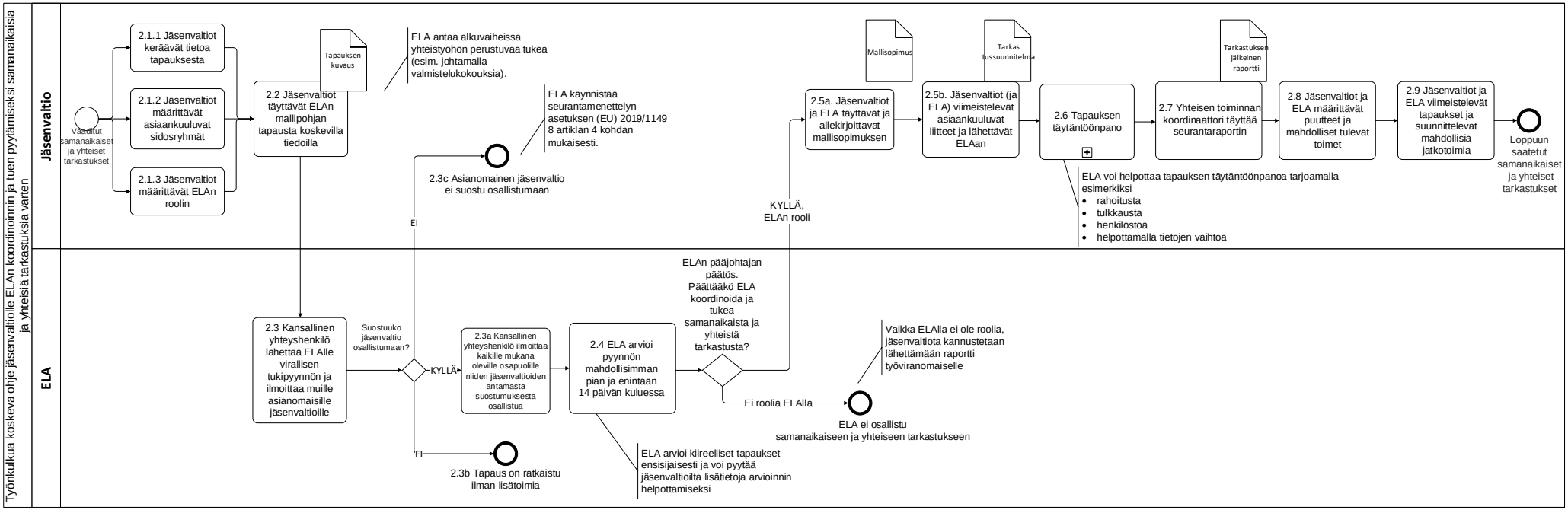

* Työnkulkua koskevan ohjeen yksittäisten vaiheiden numerointi on jäljempänä esitetyn yksityiskohtaisen kuvauksen mukainen.

2.1 Tunnistetaan ja eritellään tapaus

2.1.1 Jäsenvaltio kerää tietoa tapauksesta

Tarkastus voidaan käynnistää vakavien valitusten, toistuvien rajatylittävien ongelmien tai riskinarvioinnin tuloksen perusteella. Samanaikaisen ja yhteisen tarkastuksen tarkoituksena on puuttua

- ☑ työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevien sovellettavien EU:n ja kansallisten sääntöjen noudattamatta jättämiseen ja/tai
- ☑ palvelujen vapaata liikkuvuutta (työntekijöiden lähettämistä) koskevien sovellettavien EU:n ja kansallisten sääntöjen noudattamatta jättämiseen.

Samanaikaisen ja yhteisen tarkastuksen lyhytaikaisia tavoitteita ovat seuraamusten määrääminen, sosiaaliturvamaksujen perintä, yrityksen sulkeminen, liikkuvien työntekijöiden suojelu jne. Pitkäaikaisia tavoitteita ovat muun muassa pimeän ja epätäydellisesti ilmoitetun työn väheneminen tietyllä toimialalla tai EU:n ja kansallisessa oikeusjärjestelmässä säädettyjen sovellettavien sääntöjen tosiasiallinen noudattaminen (esim. vähimmäispalkka, työaika, sosiaaliturvamaksujen maksaminen asianmukaisesti).

Samanaikaisen ja yhteisen tarkastuksen päätavoite sekä lyhyt- ja pitkäaikaiset tavoitteet määritetään sopimuksessa.

Tärkeää

Jäsenvaltioiden on erittäin suositeltavaa tehdä tutkimuksia asianomaisesta tapauksesta jo ennen yhteisten toimenpiteiden aloittamista ja yhteyden ottamista asianomaisiin osapuoliin.

2.1.2 Jäsenvaltiot määrittävät asiaankuuluvat sidosryhmät

Koska työvoiman liikkuvuutta hyödynnetään entistä monipuolisemmin, myös kahdessa tai useammassa jäsenvaltiossa tehtävien rajatylittävien tarkastusten on monipuolistuttava. Näin mahdollistuu tapausten tutkiminen koko tapahtumaketjussa, mukaan lukien toimet, jotka koskevat useita eri maissa sijaitsevia yrityksiä/alihankkijoita. Tarkastukset edellyttävät mukana olevien kumppanimaiden lainsäädännön, todisteiksi vaadittujen asiakirjojen ja soveltuvimpien tutkimustekniikoiden tai ulkoisen avun (poliisin, työmarkkinaosapuolten jne.) moitteetonta ymmärrystä. Siksi joissakin monimutkaisissa tapauksissa on välttämätöntä ottaa mukaan muita sidosryhmiä, kuten jäsenvaltioita, kansallisia tai kansainvälisiä elimiä (EU-OSHA, Europol, Eurojust) ja tarvittaessa työmarkkinaosapuolia ja työmarkkinaosapuolten yhdenvertaisuuselimiä. Samanaikaisen ja yhteisen tarkastuksen käynnistäjä määrittää ja erittelee, miksi niiden pitäisi olla mukana ja mitä toimia niiden pitäisi tehdä.

Kun tarkastukseen osallistuu muita sidosryhmiä, on olennaisen tärkeää, että kaikki sidosryhmät ovat mukana suunnitteluprosessissa. Tarkastuksen tavoitteiden, kunkin sidosryhmän roolin, käytettävien menetelmien, johtohenkilön (-henkilöiden) ja tietojen jakamis- ja ilmoittamistavan on kaikkien sidosryhmien tiedossa.

Poliisi ja syyttäjät voivat tukea rajatylittäviä tarkastuksia suririskisillä toimialoilla tai monimutkaisissa petosta ja työvoiman hyväksikäyttöä koskevissa tapauksissa sulkemalla työpaikkoja, käyttämällä vaihtoehtoisia tutkimustekniikoita (esim. puhelimen kuuntelua tai kotietsintöjä) ja huolehtimalla tarkastajien turvallisuudesta.

Mahdollinen tuki Eurojustilta ja Europolilta

Eurojust

Eurojust on Euroopan unionin oikeudellisen yhteistyön yksikkö. Sen toimeksiantoon kuuluvat järjestäytynyt rikollisuus, vakava rikollisuus ja terrorismi. Eurojust toimii kansallisten yksiköidensä kautta tai kollegiona, ja se voi pyytää asiaankuuluvan jäsenvaltion viranomaisia perustamaan yhteisiä tutkintaryhmiä. Kansalliset osastot voivat osallistua kyseisin ryhmiin, myös omasta aloitteestaan. Rikosoikeudellisen yhteistyön ja poliisiyhteistyön avulla voidaan tehdä erilaisia yhteisiä tutkimuksia eli tutkimuksia, joissa yhden jäsenvaltion virkamiehet osallistuvat tutkimuksiin toisen jäsenvaltion alueella. Virkamiehet voivat auttaa tunnistamaan rikoksia, antaa olennaista tietoa ja kerätä todisteita ilman virallisia pyyntöjä keskinäisestä oikeusavusta. He voivat myös auttaa parantamaan kansallisten työsuojeluviranomaisten digi-, kulttuurienvälisyys- ja kielitaitoa sekä heidän teknistä ja oikeudellista tietämystään.

Europol

Europol on Euroopan unionin lainvalvontayhteistyövirasto. Se tukee ja vahvistaa asiaankuuluvien jäsenvaltioiden

viranomaisten toimia ja niiden keskinäistä yhteistyötä ehkäisemällä ja torjumalla vakavia rikoksia, jotka vaikuttavat kahteen tai useampaan jäsenvaltioon, terrorismia sekä unionin politiikan piirin kuuluvaan yleiseen etuun vaikuttavia rikoksia.

Europol voi auttaa tapauksissa, joihin kuuluu sosiaaliturvaetuuksia koskevia petoksia, (pimeiden) työntekijöiden taloudellista hyväksikäyttöä tai sosiaaliturvamaksujen maksamatta jättämistä. Se voi antaa eurooppalaisen tutkintamääräyksen, muodostaa yhteisen tutkintaryhmän, valvoa rajatylittävästi eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa ja taloudellisten seuraamusten vastavuoroista tunnustamista.

Lähde: Pimeän työn vastainen EU-foorumi (2019), Learning resource paper from the thematic review workshop on cross-border concerted and joint inspections Lissabon, Portugali, 28. helmikuuta – 1. maaliskuuta 2019

Työmarkkinaosapuolet (työnantajajärjestöt ja ammattiliitot) voivat auttaa tuomaan esiin työlainsäädännön sääntöjenvastaisuuksia tai petoshankkeita analysoimalla työmarkkinoita ja antamalla tietoa paikallisista työoloista ja -ehdoista ja alihankkijoista. Joissakin maissa työmarkkinaosapuolet tai niiden perustamat ja johtamat yhdenvertaisuusinstituutiot esimerkiksi tarkastavat työehtosopimusten noudattamisen. Näillä tiedoilla voidaan täydentää riskianalyysia tai tutkintatoimia. Työmarkkinaosapuolet voivat myös auttaa valmistelemaan rajatylittäviä tarkastuksia tarjoamalla asiantuntemustaan työvoimaa sekä työterveyttä ja -turvallisuutta koskevien vaatimusten arvioinnista. Kansallisten tarkastusten tapaan työmarkkinaosapuolet voivat osallistua myös rajatylittäviin tarkastuksiin ja tukea tarkastajia tietämyksellään toimialasta ja erityisistä työvoiman liikkuvuutta koskevista ongelmista. Työmarkkinaosapuolen edustajan roolista voi kuitenkin tulla oikeudellisia esteitä aivan kuten ulkomaisen tarkastajan roolinkin.

Kumppaneiden kanssa tehtävää yhteistyötä koskevissa esimerkeissä on lisätietoa[6].

Miten ELA voi auttaa?

ELA pitää tarvittaessa yhteyttä Europoliin ja soveltuvin osin Eurojustiin, kun tutkitaan tapauksia, esimerkiksi ihmiskauppatapauksia tai monimutkaisia/petoksellisia verkostoja, ja nostetaan niistä syytteitä. Kansalliset yhteyshenkilöt voivat pyytää Eurojustilta ja/tai Europolilta tueksi tietoa niiden tietokannoista tai oikeudellisia/käytännön toimia, jotta voidaan tehdä yhteistyötä yhteisen tutkintaryhmän kanssa ja helpottaa turvallista tietojenvaihtoa toteuttamalla Europolin ja Eurojustin kanssa pysyviä työskentelyjärjestelyjä yhteistyömenettelyjen toimintakuntoon saattamiseksi antamalla jatkuvaa yhteistyöhön perustuvaa tukea (esim. johtamalla valmistelukokouksia).

2.1.3 Jäsenvaltiot määrittävät ELAn roolin

Jäsenvaltiot määrittävät yhdessä ELAn kanssa ELAn roolin ja tuen (henkilöstö, suunnittelu, logistiikka, tekninen tai oikeudellinen tuki tai kääntämiseen liittyvä tuki), jota ELAlta tarvitaan tarkastuksen tekemiseksi. Tämä sisältää myös arvioidut kustannukset (matkat, majoitus, tulkkaus, oikeudellinen neuvonta, IT-työkalut jne.).

2.2 Jäsenvaltiot täyttävät ELAn mallipohjan tapausta koskevilla tiedoilla

Tärkeää

ELA-asetuksen 8 artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltioiden ja työviranomaisen on **pidettävä** suunniteltuja tarkastuksia koskevat **tiedot luottamuksellisina** suhteessa kolmansiin osapuoliin.

Tapauksen tausta

Jäsenvaltion on kuvattava yleisesti alkuperäinen valitus tai kerätyt tiedot. Tapauksen kuvauksessa

[6] Lähde: Pimeän työn vastainen EU-foorumi: Samanaikaisia ja yhteisiä tarkastuksia käsittelevä aihekohtainen arviointityöpaja, Lissabon, Portugali, 28. helmikuuta – 1. maaliskuuta 2019.

(liite 1) olisi mainittava kaikki tapausta koskevat keskeiset tiedot ja käytettävissä olevat todisteet, joita on saatu esimerkiksi alustavasta tutkimuksesta tai yhteisestä riskinarvioinnista, aiemmasta tutkinnasta, mukaan lukien tunnistetut rikkomukset, ja tiedoista, jotka koskevat toimia, joihin on jo ryhdytty ongelmaan puuttumiseksi kansallisella tai EU:n tasolla, kyseisten toimien tuloksista ja muiden jäsenvaltioiden tai sidosryhmien osallistumisesta (soveltuvin osin).

- Tapauksen kuvaus ja tausta, muun muassa jäsenvaltiot, joissa rikkomukset ovat tapahtuneet, asianomaiset yritykset tai työnantajat ja aiemmin toteutetut toimenpiteet tapaukseen puuttumiseksi, jos ne ovat tiedossa.
- Pyynnön perustelut ja asianomaisen ongelman laajuus.
- Asiaankuuluvan kansallisen tai EU:n lainsäädännön määrittäminen.
- Esteet, joiden ratkaisussa ELA voi auttaa.

Kussakin jäsenvaltiossa tarkastettava toimiala ja yritys (yritykset)

Jäsenvaltio määrittää talouden alan, jolla yritys toimii. Rakennustyömaan, maatilan tai matkailu-, majoitus-, ravitsemis- ja elämystoimialan tarkastuksissa on huomattavia eroja. Työaikoihin ja yrityksiltä edellytettäviin asiakirjatyyppeihin sovelletaan erilaisia rekisteröinti- ja lupamääräyksiä.

Jäsenvaltio ilmoittaa myös kohteena olevan yrityksen (yritysten) nimen, jos se on tiedossa.

Tarkastuksen koordinaattorit

Yleiskoordinaattori vastaa järjestelyihin ja menettelyihin liittyvistä asioista, muun muassa raporttien laatimisesta. Nimetyn henkilön on lähtökohtaisesti oltava kansallinen koordinaattori tai ELAn vastuullinen virkamies. Jäsenvaltio antaa ehdotetun samanaikaisen/yhteisen tarkastuksen kansallisesta koordinoinnista vastaavan yksikön ja henkilön yhteystiedot pyynnön esittäneille jäsenvaltioille ja mahdollisuuksien mukaan muille asianomaisille jäsenvaltioille.

Muut sidosryhmät ja osallistuvien henkilöiden määrä

Jäsenvaltio määrittää muut mukana olevat kansalliset tai kansainväliset organisaatiot, tarvittaessa muun muassa työmarkkinajärjestöt, ja kuvaa, miksi niiden pitäisi olla mukana ja mihin toimiin niiden pitäisi ryhtyä.

Tarkastuksen kohteena olevien yritysten ja liikkuvien työntekijöiden määrä

Jäsenvaltio ilmoittaa yritysten ja sellaisten liikkuvien työntekijöiden (myös lähetettyjen työntekijöiden, itsenäisten ammatinharjoittajien, yritykseen muussa suhteessa olevien henkilöiden (esim. yrityksen omistajan, vapaaehtoisen) arvioidun määrän, jotka ovat suoraan osallisena tapauksessa, jotta ELA voi arvioida mahdollisten rikkomusten vaikutusta työntekijöihin ja/tai työmarkkinoihin.
Rekisteröityjen ja tosiasiallisten (myös pimeästi työskentelevien) työntekijöiden määrää koskevien tietojen perusteella määritetään paikalla tarvittavien tarkastajien määrä.

ELAn maksamat arvioidut kustannukset ja muu tuki

Jäsenvaltio määrittää yhdessä ELAn kanssa tuen, jota ELAlta tarvitaan tarkastuksen tekemiseksi. Tämä sisältää myös karkeasti arvioidut kustannukset (matkat, majoitus, tulkkaus, oikeudellinen neuvonta, IT-työkalut jne.).

2.3 Kansallinen yhteyshenkilö lähettää ELAlle virallisen tukipyynnön ja ilmoittaa muille asianomaisille jäsenvaltioille

Kun kansallinen yhteyshenkilö lähettää ELAlle virallisen tukipyynnön ja ilmoittaa muille asianomaisille jäsenvaltioille, vaihtoehtoisia tuloksia on kolme:

- Kaikki jäsenvaltiot sopivat osallistuvansa samanaikaiseen ja yhteiseen tarkastukseen eli tietyt kansalliset yhteyshenkilöt ilmoittavat muille mukana oleville osapuolille osallistumissopimuksesta.
- Sovitaan ratkaisusta, johon ei kuulu rajatylittävää tarkastusta, eikä muita toimia tarvita.
- Yksi tai useampi jäsenvaltio ei suostu osallistumaan.

Jos yksi tai useampi jäsenvaltio päättää olla osallistumatta samanaikaiseen tai yhteiseen tarkastukseen, muiden jäsenvaltioiden kansallisten viranomaisten on tehtävä kyseinen tarkastus ainoastaan osallistuvissa jäsenvaltioissa. Jäsenvaltioiden, jotka päättävät olla osallistumatta,

on pidettävä kyseistä tarkastusta koskevat tiedot luottamuksellisina.

ELA-asetuksen 8 artiklan 4 kohdan mukaan työviranomainen laatii ja hyväksyy yksityiskohtaiset säännöt, joilla varmistetaan asianmukainen seuranta, kun jäsenvaltio päättää olla osallistumatta samanaikaiseen tai yhteiseen tarkastukseen. Tällaisessa tapauksessa

- asianomainen jäsenvaltio ilmoittaa työviranomaiselle ja muille asianomaisille jäsenvaltioille kirjallisesti, myös sähköisesti, ilman aiheetonta viivytystä päätöksensä syyt ja toimenpiteet, joihin se aikoo ryhtyä tapauksen ratkaisemiseksi (ja määrittää konkreettiset toimet ja ajanjakson), jos niitä on
- asianomainen jäsenvaltio ilmoittaa työviranomaiselle ja muille jäsenvaltioille toteuttamiensa toimenpiteiden tuloksista heti, kun ne ovat tiedossa
- työviranomainen voi ehdottaa, että jäsenvaltio, joka ei osallistunut samanaikaiseen tai yhteiseen tarkastukseen, tekee oman tarkastuksen vapaaehtoisesti.

2.4 ELA arvioi samanaikaista ja yhteistä tarkastusta koskevan tukipyynnön

ELA arvioi pyynnön sovittujen kriteerien perusteella mahdollisimman pian mutta viimeistään 14 päivän kuluessa. ELA arvioi kiireelliset tapaukset ensisijaisesti ja voi pyytää jäsenvaltioilta lisätietoja arvioinnin helpottamiseksi. Kiireelliset tapaukset ovat etusijalla, mutta arviointikriteereitä sovelletaan joka tapauksessa.

Seuraavat kriteerit ovat ELAn tarkastuspyyntöjen arvioinnin pohjana.

Kaavio 5. Tapauksen arviointia koskevat ELAn kriteerit

Tukikelpoisuus

Tuen saaminen edellyttää, että ehdotettu tarkastus koskee rajatylittävää tapausta ELA-asetuksen 1 artiklassa asetetulla ELAn toiminta-alalla.

Asianomaisten työntekijöiden/yritysten määrä

ELAn tuen maantieteellinen jakautuminen

Tapauksen tarpeellisuus

Etusija on tapauksilla, jotka edellyttävät toimia, koska ongelma on toistuva tai siihen ei ole puututtu aiemmin tai koska rikkomukset ovat vakavia tai epäilyn kohteena olevat toimet ovat tietynlaisia.

Työntekijöihin ja/tai työmarkkinoihin kohdistuvan vaikutuksen vakavuus

ELAn olisi asetettava tapaukset tärkeysjärjestykseen rikkomusten vakavuuden (esim. sen mukaan, kuuluuko niihin järjestäytyneitä petoksia/rikoksia) ja työntekijöihin paikallisilla tai kansallisilla työmarkkinoilla kohdistuvan vaikutuksen mukaan.

Alakohtainen kattavuus

ELAn pitäisi keskittyä riskinarvioinnin perusteella määritettyihin ja hallintoneuvoston hyväksymiin ensisijaisiin toimialoihin. ELAn pitäisi kuitenkin pyrkiä varmistamaan, että myös muita toimialoja käsitellään, kun tapaukset täyttävät selkeästi edellä esitetyt kriteerit.

Jos ELAn arvioinnissa todetaan, että ELAlla ei ole roolia tietyssä tapauksessa, se ei osallistu tarkastukseen.

Aina, kun ELA osallistuu samanaikaisiin ja yhteisiin tarkastuksiin, voidaan käyttää sopimuksen, myös tarkastussuunnitelman, mallipohjaa.

Kun ELA ei osallistu samanaikaiseen ja yhteiseen tarkastukseen, osallistujia kannustetaan käyttämään sopimuksen ja tarkastuksen mallipohjaa ohjeina ja raportoimaan ELAlle samanaikaisen ja yhteisen tarkastuksen tuloksesta (Liite 3).

Sopimuksen ja tarkastussuunnitelman mallipohjia voidaan muokata samanaikaisiin ja yhteisiin tarkastuksiin osallistuvien jäsenvaltioiden lakien ja käytäntöjen mukaan. Mallipohjien osia voidaan esimerkiksi tarvittaessa jäljentää samanaikaisen ja yhteiseen tarkastukseen osallistuvien jäsenvaltioiden määrän mukaan (jäsenvaltiolle B, C, D jne.). Kun

asiakirjat on viimeistelty, niissä pitäisi olla yksityiskohtaiset ohjeet siitä, miten samanaikaisessa ja yhteisessä tarkastuksessa edetään.

2.5 Jäsenvaltiot ja ELA laativat ja allekirjoittavat sopimuksen ja sopivat samanaikaisen ja yhteisen tarkastuksen erityisominaisuuksista

Sopimuksen (liite 2) allekirjoittaminen (ja tarkastussuunnitelman (liite 2a) laatiminen) on viimeinen vaihe niiden vastuualueiden ja toimenpiteiden virallistamisessa, jotka osapuolten on määrä toteuttaa saavuttaakseen tavoitteensa työvoiman liikkuvuuden väärinkäytön osalta.

Jos mukana olevilla jäsenvaltioilla ei ole sopimuksen allekirjoittamisen aikaan riittävästi tietoa tarkastussuunnitelman laatimiseksi, ne voivat päättää tehdä sen myöhemmin.

Vaikka samanaikaisten ja yhteisten tarkastusten tekeminen edellyttääkin kaikkien osallistuvien jäsenvaltioiden suostumusta, 8 artiklan 4 kohdan mukaan työviranomainen laatii ja hyväksyy yksityiskohtaiset säännöt, joilla varmistetaan asianmukaiset seurantatoimet, kun jäsenvaltio päättää tai jäsenvaltiot päättävät olla osallistumatta samanaikaiseen tai yhteiseen tarkastukseen.

2.5.1 Päätetään samanaikaisen tai yhteisen tarkastuksen tyypistä

Päätös siitä, milloin rajatylittävät tarkastukset tehdään ja minkä tyyppisiä ne ovat, riippuu yksittäisistä tapauksista. Rajatylittävät tarkastukset valitaan tavallisesti, kun halutaan puuttua työvoiman liikkuvuuden väärinkäyttöä koskeviin laajamittaisiin ja monimutkaisiin rajatylittäviin tapauksiin. Esimerkiksi petokselliset työnvälitystoimistot ja postilaatikkoyhtiöt edellyttävät erityyppisiä todisteita ja usein monesta maasta. Päätös rajatylittävän tarkastuksen tekemisestä perustuu

- maantieteelliseen laajuuteen tapauksessa, joka koskee vähintään kahta jäsenvaltiota (vaikka alkuperäisen rajatylittävän tarkastuksen maantieteellinen laajuus olisi vain kaksi maata, se voi kuitenkin johtaa laajamittaiseen tutkimukseen eri maissa)
- ymmärrykseen siitä, että rajatylittävät tapaukset ovat monimutkaisempia ja kehittyneempiä ja että niitä käytetään, kun rikkomuksia ei voida todistaa muilla tavoin (kuten tietojen vaihdosta saatavilla selvennyksillä)
- siihen, että kun pimeän työn syy on syvään juurtunut, välilliset tarkastukset, joilla lisätään sitoutumista lainmukaiseen käytökseen, eivät toimi.

Jos kumppanit päättävät, että rajatylittävä tarkastus on tehokkain tapa puuttua työvoiman liikkuvuuden väärinkäyttöön, niiden on selvennettävä, onko tarkastus luonteeltaan yleinen vai onko sen kohteena tietty ongelma, määritettävä asianmukaisin samanaikaisen ja yhteisen tarkastuksen tyyppi ja tehtävä seuraavat valmistelut:

- Samanaikaiset tarkastukset eivät edellytä sitä, että paikalla olevan kumppaniorganisaation tutkintavaltuudet ymmärretään täysin. Ne kuitenkin edellyttävät mukana olevien kumppanimaiden sovellettavan lainsäädännön, todisteiksi vaadittujen asiakirjojen ja soveltuvimpien tutkimustekniikoiden tai ulkoisen avun (poliisin, työmarkkinaosapuolten jne.) moitteetonta ymmärrystä. Koska samanaikaiset tarkastukset voivat kuitenkin edellyttää (kunkin maan täytäntöönpanon valvonnasta vastaavien viranomaisten) käyntejä paikalla, molempien jäsenvaltioiden pitäisi sopia kysymyksistä, joita haastatteluissa kysytään, sekä siitä, minkälaisia todistuksia tarvitaan.
- Yhteiset tutkimukset yhdessä tai useammassa yrityksen toimipaikassa yhdessä maassa: tämäntyyppisessä toimessa kaikkien osallistuvien viranomaisten ryhmiä ja ryhmänvetäjiä on ohjeistettava tarkastuksessa toteutettavista tehtävistä.
- Yhteiset tarkastukset yhdessä tai useammassa paikassa vähintään kahdessa jäsenvaltiossa: Koko EU-/ETA-alueella toimivien monimutkaisten petoksellisten verkostojen syytteeseen asettaminen vaatii lisätoimenpiteitä, kuten koordinointikokouksia ja tietojen keräämistä useista lähteistä.

Myös EU:n lainvalvontaviranomaiset, kuten Eurojust ja Europol, voivat auttaa. Monimutkaisemmissa työvoiman liikkuvuuden väärinkäyttöä koskevissa tapauksissa on suositeltavaa jakaa toimet ja havainnot muiden jäsenvaltioiden kanssa.

2.5.2 Valitaan oikea ajoitus

Rajatylittävät tarkastukset on ajoitettava huolellisesti. Tämä riippuu myös siitä, ovatko tarkastukset ennakoivia vai reagoidaanko niillä tiettyihin tapahtumiin.

- Ennakoivat käynnit voivat olla säännöllisiä (ennalta ehkäisevät tarkastukset), seurantatoimia vaatimustenmukaisuuden tarkastamiseksi tai osa strategista toimintamallia, jonka kohteena ovat määritetyt riskialttiit yritykset tai toimialat.
- Reagoivat käynnit johtuvat tavallisesti tapaturmasta tai työntekijöiden, ammattijärjestöjen, kansalaisjärjestöjen tai työnantajien tekemästä valituksesta, toisten jäsenvaltioiden sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmässä (IMI) tekemästä pyynnöstä tai tiedotusvälineiden esiin nostamasta asiasta.

Molemmista tarkastustyypeistä voidaan ilmoittaa etukäteen tai olla ilmoittamatta. Se riippuu kansallisesta käytännöstä. Rajatylittävän tarkastuksen ajoitus riippuu siksi näistä tekijöistä sekä alakohtaisista ominaisuuksista.

Samanaikaisten tarkastusten vaikutus voi olla suurempi, jos ne tehdään samaan aikaan kaikissa jäsenvaltioissa. Se saa aikaan yllätysvaikutuksen, jolloin voidaan saada enemmän todisteita.

2.5.3 Ohjeistukset

Ennen tarkastusta olisi annettava ohjeet ja tarkastuksen jälkeen olisi pidettävä arviointi. Kaikkien asianomaisten yksikköjen/henkilöiden ja tarvittaessa ELAn työntekijöiden on oltava ehdottomasti paikalla tarkastusta edeltävässä ohjeistuksessa.

2.5.4 Tietojenvaihdon koordinointi

Täytäntöönpanon valvontaelinten olisi täsmennettävä, kuka tai ketkä vastaavat kaikkien merkityksellisten tietojen vaihtamisesta, tarvittaessa myös ELAn tarkastusyksiköt, ja täsmennettävä, mitä viestintäkanavia käytetään. Tietojen tyypin mukaan niitä on ehkä siirrettävä sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän, muiden EU:n järjestelmien kautta tai salattuna digitaalisena viestintänä.

Tietojenvaihdon perusperiaatteet

- Tietojenvaihtoon käytetään mahdollisuuksien mukaan sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmää. Se on turvallinen menetelmä tietojen vaihtamiseen useiden jäsenvaltioiden kesken. Muutoin käytetään tarvittaessa muita EU:n järjestelmiä tai salattua digitaalista tietoliikennettä, tietojen tyypin mukaan.
- ELAlta, Eurojustilta, Europolilta ja Eurofisciltä voi saada teknistä tukea ja oikeudellista neuvontaa (esim. Eurojustin kansalliset yhteyshenkilöt voivat antaa neuvontaa todisteita koskevista kansallisista vaatimuksista).
- Varmistetaan salaus ja tietokantojen, tietokoneiden, kannettavien tietokoneiden ja matkapuhelinten suojaaminen salasanalla.
- Käytetään yleisiä mallipohjia (joita saa ELAsta ja/tai kansallisilta viranomaisilta) varmistamaan kansallisen lainsäädännön ja tietosuojasääntöjen noudattaminen.
- Käytetään ohjeita: Euroopan tietosuojaneuvoston ohjeet ja tietosuojaohjeet sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän käyttäjille.

Tarkastuksen kohteena olevista yrityksistä saatavat vaaditut tiedot/asiakirjat/todisteet on määritettävä (luettelo, joka ei ole tyhjentävä) tarkastussuunnitelmassa:

- tuntilista, palkkalaskelmat
- kirjalliset sopimukset
- henkilöstöä koskevat sähköpostiviestit
- kaikki tulevat/lähtevät laskut
- pankkitapahtumat
- A1-todistukset
- muut tiedot/asiakirjat/todisteet.

Miten ELA voi auttaa?

Edistämällä yhteistyötä ja tietojenvaihtoa jäsenvaltioiden kesken koko työvoiman liikkuvuutta koskevan lainsäädännön alalla. Kansalliset yhteyshenkilöt toimivat fyysisenä yhteyspisteenä EU:n tason, kansallisten viranomaisten ja muista maista peräisin olevien kollegoidensa kanssa työskentelevien muiden jäsenvaltioiden viranomaisten välillä.

Tukemalla merkityksellisten yhteyksien

määrittämistä.

Edistämällä sähköisten välineiden ja menettelyjen käyttöä viestien vaihtoa varten (kuten sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmä ja sosiaaliturvatietojen sähköinen vaihtojärjestelmä).

Kannustamalla käyttämään innovatiivisia yhteistyötapoja ja edistämällä sähköisten tietojenvaihtomekanismien ja tietokantojen käyttöä.

2.5.5 Määritetään odotettavissa olevat toimenpiteet

Mukana olevien viranomaisten olisi määritettävä toimenpiteet, jotka ryhmien odotetaan toteuttavan samanaikaisissa ja yhteisissä tarkastuksissa:

- tarkastuksen ensisijaisena kohteena olevassa yrityksessä käyminen vakiomenettelyjen mukaisesti
- työnantajan haastattelu
- työntekijöiden kuulemiset
- kirjanpitotoimistossa käyminen vakiomenettelyjen mukaisesti
- merkityksellisten asiakirjojen etsintä ja niiden jäljentäminen
- muut toimenpiteet.

2.5.6 Määritetään menetelmä ja lisäohjeet

Työntekijöiden ja muiden asianomaisten henkilöiden haastattelu (muun muassa):

- Menetelmä, jolla työntekijöitä ja muita asianomaisia henkilöitä (työnantajaa, toimipaikan päällikköä, edustajia jne.) pitäisi haastatella, kansallisen lainsäädännön mukaan ja soveltuvin osin rajoittamatta työmarkkinaosapuolten kansallisen lainsäädännön ja/tai käytännön mukaista toimivaltaa ja kollektiivisia oikeuksia.
- Menetelmä, jolla työntekijöille selitetään heidän oikeutensa ja velvollisuutensa ja se, mitä etua yhteistyöstä on heille.
- Vakiomuotoiset haastattelukysymykset erityyppisille haastateltaville (työntekijöille, työnjohtajille, johtajille, kuljettajille, asiakkaille jne.). Kyselylomakkeisiin on perehdyttävä hyvin ennen tarkastusta.
- Tarvittaessa mahdollisuus käyttää tulkkeja (todistustaakka ja lainsäädännöllisten vaatimusten noudattaminen) ja/tai kulttuurivälittäjiä (sujuvoittamaan yhteyttä tarkastajien ja haastateltavien henkilöiden välillä erityisesti, kun ollaan tekemisissä kolmansien maiden kansalaisten kanssa).
- Sekaryhmien käyttö (eli työsuojelu-, sosiaaliturva- ja verotarkastajat ja/tai poliisi jne.).

Tietojen kerääminen (muun muassa):

- Mihin tietoihin on kiinnitettävä enemmän huomiota, esimerkiksi mitä ihmiset tekevät, kenen kanssa he työskentelevät jne.?
- Tietojen kirjaamismenetelmä. Harkitse kuvien/videon ottamista, kun se on asianmukaista ja sallittua kansallisessa lainsäädännössä.
- Kiinnitä erityistä huomiota toimitettuihin henkilöllisyysasiakirjoihin, jotta tunnistat väärennetyt asiakirjat.
- Pane merkille yrityksen ajoneuvojen tiedot (rekisterinumerot jne.).
- Erittele kaikki kerättävät erityiset todisteet (esim. videotodisteet, alkuperäiset asiakirjat).
- Jos työntekijät kertovat saavansa sosiaalietuuksia toisessa jäsenvaltiossa, hanki siitä vahvistus kyseiseltä jäsenvaltiolta.
- Jos tarkastuksen kohteena olevan yrityksen omistaja tavataan tarkastusten aikana toisessa jäsenvaltiossa, kerää omistajasta kattavasti tietoa.

Turvallisuusohjeet (muun muassa):

- Osallistujien turvallisuus on aina ensisijaista.
- Tarkastukset on aina tehtävä vähintään pareittain.
- Osallistujien on oltava mahdollisuuksien mukaan näköyhteyden päässä toisistaan.
- Osallistujat eivät koskaan saa jättää työtoveria yksin yrityksen tiloihin. Tarkastuksen kohteena olevasta paikasta lähtemisestä on aina sovittava yleiskoordinaattorin kanssa.
- Turvallisuusvarusteet antava tarkastusvirasto/-laitos on ilmoitettava.

Logistiset järjestelyt (muun muassa):

- Kuljetustapa tarkastuspaikalle.
- Niiden asiakirjojen määrittäminen, jotka kaikilla osallistuvilla yksiköillä on.
- Tarkastusryhmille annettava työkalut: esim. kannettavat skannerit, muistitikut, kamerat/videokamerat jne.

Lisäohjeet tai muut toimenpiteet (muun muassa);

- Jos löydetään paperiasiakirjoja, soveltuvin osin ja jos se on lain mukaan mahdollista, ne voidaan tai ne pitää takavarikoida digitaalisten jäljennösten tekemiseksi, ja tästä on annettava kuitti tarkastuksen kohteena olevalle yritykselle.
- Tiedot, joiden saaminen hallintohenkilöstön haastatteluista on tärkeää jatkoa varten (esim. nimet, sähköpostiosoitteet ja puhelinnumerot).
- ELAn oikeudellinen ryhmä on käytettävissä oikeudellisia kysymyksiä varten [sähköpostitse, puhelimitse].

2.6 Tapauksen täytäntöönpano

2.6.1 Käytetään käytettävissä olevia työkaluja samanaikaisissa ja yhteisissä tarkastuksissa

Samanaikaisiin ja yhteisiin tarkastuksiin osallistuvien tarkastusvirastojen on sovittava tietojen tyypistä ja kysymyksistä, jotka sallitaan ja hyväksytään lain mukaan todisteiksi osallistuvissa maissa (täsmennettävä tarkastussuunnitelman osiossa 4).

Kieliapu tarkastuksissa (Irlanti)

Irlannin työelämän suhteita valvova komissio (Workplace Relations Commission, WRC) käyttää erilaisia työkaluja kielimuurien ylittämiseksi yhteisissä tarkastuksissa.

Noin kymmenen prosenttia Irlannin tarkastusviraston henkilöstöstä on vieraskielisiä työsuojelutarkastajia. Kaikissa aluetoimistoissa on vähintään yksi vieraskielinen tarkastaja. He kaikki ovat itäeurooppalaisia, koska heidän maidensa kansalaisten osuus ulkomaisissa työntekijöissä on suurin. He puhuvat englannin lisäksi vähintään yhtä muuta kieltä.

WRC:n verkkosivustolla on julkaistu keskeiset ohjeet kielillä, joita työntekijät suririskisillä toimialoilla puhuvat. Aloitussivulla on verkkokäännöstyökaluja, ja tarkastajat käyttävät laitteissaan myös käännössovelluksia. WRC käyttää monikielisiä tiedotteita ja kehittää myös monikielisiä kyselylomakkeita.

Lähde: The Workplace Relations Commission, Irlanti

Rajatylittäviä tarkastuksia varten voidaan siis kehittää vakiomuotoisia työkaluja, kuten kaksi- tai monikielisiä kyselylomakkeita, vakiomuotoisia tietoasiakirjoja, tutkintavaltuuksien ja perustana olevan kansallisen lainsäädännön vertailua jne. Näitä työkaluja voidaan tarvittaessa käyttää myös tulevissa tarkastuksissa ja hioa niitä aiemmista tarkastuksista saadun kokemuksen perusteella.

Monikieliset kyselylomakkeet ja sähköiset kääntimet auttavat selviämään kielimuureista. Puhelimia ja tabletteja voidaan myös käyttää tietojen hankinnassa, kun muun muassa hankitaan yrityksen tietoja sosiaaliturva-/vero-/yritysrekisteristä, tietyn työntekijän tai yrityksen tietojen todentamisessa tai yhteydenpidossa työpaikalla oleviin työntekijöihin, kuten seuraavassa esimerkissä esitetään.

Monikielisissä kyselylomakkeissa on noudatettava kansallista lainsäädäntöä, myös tietosuojasääntöjä. Yhteisissä tarkastuksissa vieraskieliset tarkastajat pyrkivät voittamaan työntekijöiden luottamuksen puhumalla näiden äidinkieltä ja siksi, että he ymmärtävät kulttuurisia vivahteita. Vierailevat tarkastajat pystyvät myös paremmin havaitsemaan ja keräämään todisteita kotimaansa lainsäädännön rikkomisesta ja ilmoittamaan mahdollisista korjaavista toimenpiteistä.

Työntekijöiden ja työnantajien välisen suhteen määrittäminen ei ole aina suoraviivaista, koska monet työntekijät ovat tilapäisiä tai ulkopuoliset tahot ovat rekrytoineet heidät. Viestintä asianmukaisella kielellä voi auttaa tunnistamaan asiaankuuluvan työnantajan.

Tarkistuslista tarkastusta varten[7]

Todennettavat tiedot riippuvat tarkastuksen soveltamisalasta (esimerkiksi työaika ei ole merkityksellinen postilaatikkoyhtiössä). Kaaviossa 6 esitettävät tiedot ovat yleisesti merkityksellisiä rajatylittävässä tarkastuksessa.

Kaavio 6. Tarkistuslista tarkastusta varten

	vastaanottavan maan sosiaaliturvajärjestelmään

2.6.2 Tietojen tarkastaminen voi laajentaa tapauksen soveltamisalaa

Itse paikalla käynnin jälkeen kerätyt tiedot tarkastetaan ja analysoidaan.

Tässä prosessissa voidaan käsitellä muita rikkomuksia tai sääntöjenvastaisuuksia, kuten veronkiertoa ja terveys- ja turvallisuusrikkomuksia, sosiaaliturvaetuuksiin liittyviä petoksia, ihmiskauppaa jne. Nämä havainnot olisi jaettava muiden kansallisten tai ulkomaisten viranomaisten, kuten talousrikospoliisin, tullin, syyttäjälaitoksen tai työsuojeluviranomaisten kanssa. Ne voivat sitten tehdä omat tarkastuksensa ja tutkintansa tai päättää liittymisestä rajatylittävään tarkastukseen.

Yhden itse paikalle tehdyn käynnin aikana kerätyt tiedot eivät ehkä riitä, ja siksi tarkastusta on laajennettava sekä pyydettävä lisätietoja tai -tarkastuksia toisessa jäsenvaltiossa (esim. silloin, jos kyse on useisiin paikkoihin rekisteröityneistä postilaatikkoyhtiöistä)[8].

Tarkastusten yhteydessä ja tässä asiakirjassa ”sääntöjenvastaisuudella” tarkoitetaan mitä tahansa unionin oikeuden rikkomusta tai epäiltyä rikkomusta, joka havaitaan tarkastuksessa ja joka ei kuulu suoraan tarkastuksen soveltamisalaan.

Miten ELA voi auttaa?

Välittämällä kaikki asiaankuuluvat tiedot muille elimille, kun rikkomukset tai sääntöjenvastaisuudet kuuluvat niiden toimivaltaan.

Antamalla apua raportin laatimisessa, jos yhteisen toiminnan koordinaattorilla on ongelma joidenkin osien täyttämisessä, selittämällä, miten keskeiset suorituskykyindikaattorit mitataan, jne.

7 Kansainvälinen työjärjestö, ILO (2017). Conducting Labour Inspections on Constructions: A guide for labour inspectors. Geneve Kansainvälinen työjärjestö, saatavilla verkossa (linkki)

8 Pimeän työn vastainen EU-foorumi (2019), Learning resource paper from the thematic review workshop on cross-border concerted and joint inspections Lissabon, Portugali, 28. helmikuuta – 1. maaliskuuta 2019

Jos työviranomainen saa samanaikaisessa ja yhteisessä tarkastuksessa tai minkä tahansa toimensa aikana tietoonsa unionin oikeuden epäiltyjä sääntöjenvastaisuuksia, se voi tarvittaessa ilmoittaa kyseisistä epäillyistä sääntöjenvastaisuuksista asianomaisille jäsenvaltioille ja komissiolle.

2.6.3 Kerättyjen tietojen käyttäminen todisteena

Samanaikaiset ja yhteiset tarkastukset voivat olla tehokas toimenpide monimutkaisia petoshankkeita vastaan, koska niihin yhdistetään monien täytäntöönpanon valvontaelinten resursseja, tietoja ja osaamista. Tästä huolimatta täytäntöönpanon valvontaelinten välinen yhteistyö voi olla haastavaa jäsenvaltioiden oikeudellisten kehysten yhteensopimattomuuden ja tietojen jakamista koskevien ongelmien vuoksi (lisätietoa liitteessä 4).

Kun tosiseikat on selvitetty, näyttöä voidaan käyttää hallinnollisissa tai rikosoikeudellisissa menettelyissä kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaan. Tarkastuksessa kerättyjä tietoja ei kuitenkaan voida aina käyttää näyttönä tai todisteena rikkomuksesta. Täytäntöönpanon valvontaelinten pitäisi siksi miettiä, mitä näyttöä syyttäjä tai hallintoviranomainen tarvitsee edetäkseen. Tämä koskee yksityiskohtaisia raportteja ja todisteita. Tämän aikaansaamiseksi kaikkien mukana olevien jäsenvaltioiden kansallisessa lainsäädännössä on yhdenmukaistettava tietojen keräämistä koskevat menettelyt ja niiden merkitys todisteena tuomioistuimessa.

Rikosoikeudellinen lähestymistapa on asiaankuuluva laajamittaisissa ja monimutkaisissa tapauksissa, joihin liittyy erityyppisiä rikkomuksia. Siinä mahdollinen yhteistyö poliisin ja Europolin ja Eurojustin kanssa (esitetty edellä suunnitteluvaiheen vaiheessa 2) on hyödyllistä, jotta voidaan edetä syytteen nostamisessa tai päättää lisätutkinnasta.

Hallinnolliset tai rikosoikeudelliset menettelyt voivat johtaa taloudellisiin seuraamuksiin, julkisista hankinnoista tehtyjen tarjousten peruuttamiseen, maksamattomien palkkojen ja sosiaaliturvamaksujen takaisinperintään tai vilpillisesti hankittujen etujen peruuttamiseen. Tapauksen vakavuuden mukaan asianomaiset viranomaiset voivat päättää soveltaa seuraamuksena yrityksen väliaikaista sulkemista. Näin yritystä estetään ilmoittamasta itseään maksukyvyttömäksi vastuun välttämiseksi.

Tärkeää

ELA keräsi tietoa tarkastajien roolista ja todisteiden käytön ehdoista rajatylittävissä tarkastuksissa laatiakseen katsauksen kansallisista käytännöistä. Lisätietoa on liitteessä 4.

2.7 Yhteisen toiminnan koordinaattori täyttää seurantaraportin

Tarkastus päättyy vasta, kun yhteisen toiminnan koordinaattori on täyttänyt tarkastuksen jälkeisen raportin (liite 3). Samanaikaisen tai yhteisen tarkastuksen tehneen jäsenvaltion viranomainen ilmoittaa työviranomaiselle tarkastuksen tuloksesta kyseisessä jäsenvaltiossa sekä samanaikaisen tai yhteisen tarkastuksen yleisestä toiminnan sujumisesta kuuden kuukauden kuluessa tarkastuksen päättymisestä.

2.7.1 Seurataan ja arvioidaan samanaikaisen ja yhteisen tarkastuksen tuloksia

Rajatylittäviä tarkastuksia arvioidaan, jotta voidaan varmistaa, että niissä on täytetty etukäteen asetetut tarkastustavoitteet, ja havaita toiminnan kaikki ennakoimattomat vaikutukset.

Jotta vastuulliset elimet voivat kerätä jatkuvasti tietoja edistymisestä tavoitteiden saavuttamisessa ja raportoida ELA-asetuksen mukaisesti, on laadittu joukko määrällisiä ja laadullisia indikaattoreita, jotka mainitaan tarkastuksen jälkeisessä raportissa.

Määrällisessä näkökulmassa keskitytään tilastoihin ja jäsenneltyyn (numeeriseen) tietoon, jota voidaan syöttää laskentataulukkoon ja analysoida tilastollisilla menetelmillä.

Laadullinen näkökulma on tutkiva, siinä keskitytään näkemyksiin ja käsitellään jäsentelemätöntä tietoa, josta tehdään yhteenveto ja jota tulkitaan subjektiivisesti matemaattisen sijaan.

Kuten edellä todetaan, yhteisen toiminnan koordinaattorin on täytettävä tarkastuksen jälkeinen raportti, jossa myös arvioidaan keskeiset suorituskykyindikaattorit määrällisesti ja laadullisesti.

2.8 Jäsenvaltiot ja ELA määrittävät puutteet ja mahdolliset tulevat toimet

Jäsenvaltiot ja ELA määrittävät puutteet ja mahdolliset tulevat toimet tarkastuksen jälkeisessä raportissa arvioitujen keskeisten suorituskykyindikaattorien perusteella. Tämä on olennaisen tärkeää pohdintaa, jonka avulla voidaan mahdollisesti parantaa prosesseja tulevia tarkastuksia varten.

Tehokkaassa arvioinnissa ei ole kyse pelkästään tietojen keräämisestä, analysoinnista ja tarjoamisesta. Sen avulla voidaan kerätä ja käyttää tietoja, oppia jatkuvasti, hyödyntää kokemusta työkalujen ja menettelyjen parantamiseksi sekä lisätä tarkastusten tehokkuutta.

2.9 Jäsenvaltiot ja ELA viimeistelevät tapaukset ja suunnittelevat mahdollisia jatkotoimia

Jäsenvaltiot ja ELA viimeistelevät tapaukset ja suunnittelevat mahdollisia jatkotoimia eli määrittävät, ovatko tarkastusten jatkotoimet välttämättömiä havaintojen perusteella. Jos jatkotarkastus edellyttää ELAn koordinointia ja tukea, on allekirjoitettava uusi sopimus.

2.9.1 Tiedotetaan keskeisistä havainnoista

Sen lisäksi, että täytäntöönpanon valvontaelimille tiedotetaan suunnitteluvaiheessa, rajatylittävien tarkastusten vaikutusta voidaan tehostaa sisäisellä ja ulkoisella tiedottamisella.

- **Ulkoisesti** annetaan tietoja muille viranomaisille, muun muassa toisissa jäsenvaltioissa sijaitseville, jotta voidaan
  - laajentaa tapausta ja sen havainnoista saatavia hyötyjä
  - edistää useissa maissa tapahtuvien monimutkaisten tapausten ymmärtämistä
  - parantaa toimenpiteitä, joilla torjutaan tai estetään samanlaisia petoshankkeita, ja jakaa saatuja kokemuksia.
- **Sisäisesti** jaetaan tietoja tuloksista ja saatuja kokemuksia työtovereille ja edistetään rajatylittävää työskentelykulttuuria.

Myös tietojen jakaminen laajemmin kansalaisille voi tehostaa tarkastuksen vaikutusta. Tekstilaatikossa annetaan esimerkkejä menetelmistä, joita työviranomaiset ovat käyttäneet aiempien tarkastuksen tulosten ja niistä saatujen kokemusten jakamiseen tulevan työn parantamiseksi.

Tietojen jakamisen menetelmiä:

- lehdistötiedotteet
- sosiaalinen media
- tiedotteet
- tietojenjakotyöpajat
- yhteiset verkkokoulutusalustat ja -foorumit
- tarkastustapausten yhteenvedot sisältävän EU:n laajuisen tietokannan mahdollinen luominen.

Miten ELA voi auttaa?

Edistämällä kokemusten ja hyvien käytäntöjen vaihtoa ja levittämistä, muun muassa esimerkkejä yhteistyöstä asiaankuuluvien kansallisten viranomaisten kesken.

Järjestämällä yhteisiä (verkon) koulutusalustoja ja -foorumeja.

Pitämällä yllä tietokantaa, jossa on keskeisiä havaintoja ja saatuja kokemuksia kaikista rajatylittävistä tarkastuksista.

Esimerkkejä seurantaviestinnästä

Tietojen jakaminen
Kreikan ja Belgian viranomaiset levittävät yhteisissä tarkastuksessa tehtyjä havaintoja sidosryhmille, muun muassa työsuojeluviranomaisten hallinnoille ja yhteistyötä tekeville laitoksille, elinkeinoelämän järjestöille ja ammattijärjestöille. Benelux-maissa Alankomaat ja Belgia ovat luoneet vahvoja henkilöiden välisiä yhteyksiä, joiden avulla voidaan jakaa tuloksia säännöllisesti ennaltaehkäisyä ja riskinarviointia varten. Ne jakavat tarkastustuloksia myös lehdistötiedotteissa, jotta pimeää työtä voidaan ehkäistä jatkossa.

Jälkiarviointi- ja yhteydenpitolomakkeiden käyttö
Ranskassa jokaisen yhteisen tarkastuksen jälkeen järjestetään jälkiarviointi, jossa vaihdetaan tietoja ja käytetään yhteydenpitolomakkeita.

Tarkastustietojen kirjaaminen verkkojärjestelmään

Espanjassa mukana olleet tarkastajat rekisteröivät tiedot yhteisistä tarkastuksista INTEGRA-järjestelmään (työsuojelu- ja sosiaaliturvaviranomaisten tietokanta). Havainnot välitetään työsuojeluviranomaisille.

Lähde: Kyselytutkimus alustan jäsenille, helmikuu 2019. Esittely Portugalissa 28. helmikuuta 2019 – 1. maaliskuuta 2019 pidetyssä aihekohtaisessa arviointityöpajassa; pimeän työn vastainen EU-foorumi. Rajatylittävien samanaikaisten ja yhteisten tarkastusten seurantakäynti, Haag, Alankomaat, 3. heinäkuuta 2019.

2.9.2 Kannustetaan oppimista

Tarkastustuloksista voidaan saada näkemys kehittyvistä petoshankkeista ja hioa riskinarviointijärjestelmiä siten, että luodaan hälytysjärjestelmiä tai riski-indikaattoreita sekä tuodaan esiin hyödyllistä tietoa, jota on kerättävä tulevissa rajatylittävissä tarkastuksissa.

Tuloksia voidaan käyttää koulutuksen ja ohjeiden tarkistamiseen, onnistuneita tarkastuksia koskevien hyvien käytäntöjen kehittämiseen ja mallipohjien (sopimusten, raporttien, paikalla täytettävien kyselylomakkeiden) parantamiseen.

Miten ELA voi auttaa?

Tarjoamalla keskinäisiä oppimis- ja koulutustoimia, jotka on räätälöity rajatylittäviin toimiin osallistuvan kansallisten viranomaisen henkilöstölle, jotta voidaan vahvistaa kansallisten viranomaisten kapasiteettia työvoiman liikkuvuuden ja sosiaaliturvan koordinoinnissa sekä parantaa unionin oikeuden soveltamisen johdonmukaisuutta.

Kehittämällä alakohtaisia ja toimialojen välisiä koulutusohjelmia, myös täytäntöönpanon valvontaelimille, ja erityistä koulutusmateriaalia, muun muassa verkkokoulutusmenetelmien avulla.

Saattamalla ohjeet ja mallipohjat (sopimukset, raportit, itse paikalla täytettävät kyselylomakkeet) ajan tasalle tarkastuksista saatujen parhaiden käytäntöjen mukaisesti.

2.9.3 Ehkäistään työvoiman liikkuvuuden hyväksikäyttöä koskevia tulevia ongelmia

Jos rajatylittävissä tarkastuksissa paljastuu työmarkkinoilla laajalle levinneitä ongelmia, tarkastuksen tuloksia voidaan käyttää myös niihin puuttumiseen tähtäävien kansallisten tai EU:n laajuisten valistuskampanjoiden kehittämiseen. Tällaisiin valistuskampanjoihin kuuluu kampanjoita, joilla yksilöille ja työnantajille, erityisesti pk-yrityksille, tiedotetaan oikeuksista ja velvollisuuksista sekä tilaisuuksista, joita heidän ja niiden saatavilla on.

Myös työvoiman liikkuvuutta ja sosiaaliturvan koordinointia unionissa koskevat riskinarvioinnit ja analyysit voivat olla tehokas työkalu. ELA arvioi riskin yhteistyössä jäsenvaltioiden ja tarvittaessa työmarkkinaosapuolten kanssa. Riskinarvioinnissa ja analyyttisessa työssä käsitellään työmarkkinoiden epätasapainon, alakohtaisten haasteiden ja toistuvien ongelmien kaltaisia aiheita. ELA voi myös tehdä perusteellisia analyyseja ja tutkimuksia, joissa pureudutaan tiettyihin nimenomaisiin ongelmiin. Riskinarviointeja ja analyyttista työtä tehdessään ELAn on mahdollisuuksien mukaan käytettävä asiaankuuluvia ja ajan tasalla olevia tilastotietoja tehdyistä kyselytutkimuksista, varmistettava täydentävyys muiden unionin virastojen tai yksikköjen ja kansallisten viranomaisten, virastojen tai yksikköjen kanssa ja hyödynnettävä niiden kokemuksia petoksista, hyväksikäytöstä, syrjinnästä, osaamisen tarve-ennusteista ja työterveydestä ja -turvallisuudesta.

3. ELAn työnkulkua koskeva ohje samanaikaisten ja yhteisten tarkastusten käynnistämistä varten

ELA-asetuksen 8 artiklan 1 kohdan mukaan työviranomainen voi omasta aloitteestaan ehdottaa asianomaisten jäsenvaltioiden viranomaisille, että ne suorittavat samanaikaisen tai yhteisen tarkastuksen. ELAn työnkulkua koskevassa ohjeessa (ks. kaavio 7) määritetään ja esitetään käytännön vaiheet siitä, miten samanaikaisten ja yhteisten tarkastusten käynnistämistä ehdotetaan asianomaisille jäsenvaltioille. Tässä ohjeiden osassa kuvataan yksityiskohtaisesti vaiheet 1–5, kun taas muut toimet mallisopimuksen allekirjoittamisesta lähtien ovat samat kuin osiossa 2 kuvatut toimet.

Kaavio 7. ELAn työnkulkua koskeva ohje samanaikaisten ja yhteisten tarkastusten käynnistämistä varten

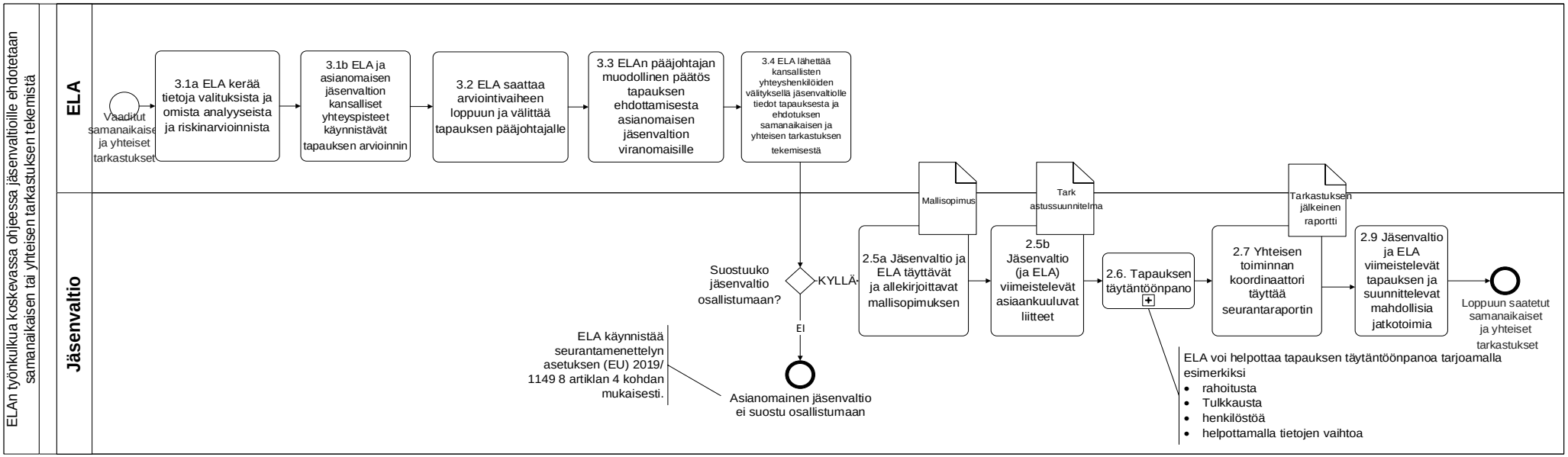

*Työnkulkua koskevan ohjeen yksittäisten vaiheiden numerointi on tämän asiakirjan muissa osioissa esitetyn yksityiskohtaisen kuvauksen mukainen. Vaiheet 3.1–3.4 määritetään tarkemmin luvussa 2. Vaiheet 2.5–2.9 määritetään tarkemmin luvussa 3, koska ne ovat samanlaiset riippumatta siitä, onko samanaikaisen ja yhteisen tarkastuksen käynnistäjänä jäsenvaltio vai ELA.

3.1 ELA kerää tietoja valituksista ja omista analyyseista ja riskinarvioinnista

Tarkastus voidaan käynnistää vakavien valitusten, toistuvien rajatylittävien ongelmien tai riskinarvioinnin tuloksen perusteella (kaavio 8).

Riskinarvioinnin avulla työvoiman liikkuvuutta koskeviin ongelmiin liittyvät tapaukset voidaan havaita, analysoida ja arvioida aiempaa tehokkaammin. Riskit voidaan luokitella talouden toimialojen (esim. maatalous, liikenne, rakentaminen, matkailu-, majoitus-, ravitsemis- ja elämystoimiala), yritysten tyypin (esim. postilaatikkoyhtiöt, työnvälitystoimistot) tai työntekijäryhmien (esim. lähetetyt työntekijät, rekrytoijat, rajatyöntekijät, pitkään oleskelleet henkilöt) mukaisesti.

ELA kerää yhdessä asianomaisten jäsenvaltioiden kansallisten yhteyshenkilöiden kanssa kaikki saatavilla olevat tiedot ja laatii tapauksen kuvausta koskevan mallipohjan (liite 1) perusteella sisäisen asiakirjan, jossa tehdään yhteenveto kaikista saaduista tärkeistä tiedoista.

Kaavio 8. Työvoiman liikkuvuutta koskeviin ongelmiin puuttumiseen tähtäävä riskinarviointijärjestelmä

Syöttötiedot (tietolähteet)
ELA saa tietoja työntekijöiden valituksista, tarkastuksista tehdyistä raporteista, keskeisistä ja ajantasaisista tilastotiedoista, jotka ovat peräisin jo tehdyistä kyselytutkimuksista, muilta unionin virastoilta, ELAn työryhmien (esim. pimeän työn vastaisen EU-foorumin) katsauksista ja tilastoista.

Riskin määrittäminen
ELA nimeää mahdolliset riskit.

Riskianalyysit
ELAn määritettyä mahdolliset riskit, se arvioi kunkin tunnistetun riskin todennäköisyyden ja vaikutuksen.

Riskinarviointi
ELA määrittää riskin vakavuuden suhteessa muihin riskeihin.

ELA määrittää asiaankuuluvat sidosryhmät

Koska työvoiman liikkuvuutta hyödynnetään entistä monipuolisemmin, myös kahdessa tai useammassa jäsenvaltiossa tehtävien rajatylittävien tarkastusten on monipuolistuttava. Näin mahdollistuu tapausten tutkiminen koko tapahtumaketjussa, mukaan lukien toimet, jotka koskevat useita eri maissa sijaitsevia yrityksiä/alihankkijoita. Tarkastukset edellyttävät mukana olevien kumppanimaiden lainsäädännön, todisteiksi vaadittujen asiakirjojen ja soveltuvimpien tutkimustekniikoiden tai ulkoisen avun (poliisin, työmarkkinaosapuolten jne.) moitteetonta ymmärrystä. Siksi joissakin monimutkaisissa tapauksissa on otettava mukaan muita sidosryhmiä – muita jäsenvaltioita, kansallisia tai kansainvälisiä elimiä (kuten EU-OSHA, Europol, Eurojust), ja tarvittaessa työmarkkinaosapuolia. ELA määrittää ja erittelee, miksi niiden pitäisi olla mukana ja mitä toimia niiden pitäisi tehdä.

Kun tarkastukseen osallistuu muita sidosryhmiä, on olennaisen tärkeää, että kaikki sidosryhmät ovat mukana suunnitteluprosessissa. Tarkastuksen tavoitteiden, kunkin sidosryhmän roolin, käytettävien menetelmien, johtohenkilön (-henkilöiden) ja tietojen jakamis- ja ilmoittamistavan on kaikkien sidosryhmien tiedossa.

Poliisi ja syyttäjät voivat tukea rajatylittäviä tarkastuksia suririskisillä toimialoilla tai monimutkaisissa petosta ja työvoiman hyväksikäyttöä koskevissa tapauksissa sulkemalla työpaikkoja, käyttämällä vaihtoehtoisia tutkimustekniikoita (esim. puhelimen kuuntelua tai kotietsintöjä) ja huolehtimalla tarkastajien turvallisuudesta.

Työmarkkinaosapuolet (työnantajajärjestöt ja ammattiliitot) voivat auttaa tuomaan esiin työlainsäädännön sääntöjenvastaisuuksia tai petoshankkeita analysoimalla työmarkkinoita ja antamalla tietoa paikallisista työoloista ja -ehdoista ja alihankkijoista. Joissakin maissa työmarkkinaosapuolet esimerkiksi tarkastavat, noudatetaanko työehtosopimuksia. Näillä tiedoilla voidaan täydentää riskianalyysia tai tutkintatoimia. Työmarkkinaosapuolet voivat myös auttaa valmistelemaan rajatylittäviä tarkastuksia tarjoamalla asiantuntemustaan työvoimaa sekä työterveyttä ja -

turvallisuutta koskevien vaatimusten arvioinnista. Kansallisten tarkastusten tapaan työmarkkinaosapuolet voivat osallistua myös rajatylittäviin tarkastuksiin ja tukea tarkastajia tietämyksellään toimialasta ja erityisistä työvoiman liikkuvuutta koskevista ongelmista. Työmarkkinaosapuolen edustajan roolista voi kuitenkin tulla oikeudellisia esteitä aivan kuten ulkomaisen tarkastajan roolinkin. Kumppaneiden kanssa tehtävää yhteistyötä koskevissa esimerkeissä on lisätietoa[9].

3.2 ELA vie arvioinnin loppuun ja välittää tapauksen pääjohtajalle

ELA arvioi saatujen tietojen perusteella tapauksen merkittävyyden. Tapaus arvioidaan sovittujen kriteerien perusteella.

ELAn tapauksen arviointia koskevat kriteerit laaditaan samalla tavalla kuin näiden ohjeiden kohdassa 2.4. Kun ELA on saattanut arvioinnin loppuun, tapaus välitetään pääjohtajalle.

3.3 ELAn pääjohtajan muodollinen päätös tapauksen ehdottamisesta asianomaisten jäsenvaltioiden viranomaisille

ELAn pääjohtaja päättää arviointivaiheen ja edellä mainittujen kriteerien mukaisesti tehdyn tapauksen arvioinnin perusteella, ehdotetaanko tapausta asianomaisten jäsenvaltioiden viranomaisille.

Samanaikaisista ja yhteisistä tarkastuksista on tehtävä asianomaisten jäsenvaltioiden sopimus.

3.4 ELA lähettää kansallisten yhteyshenkilöiden välityksellä jäsenvaltiolle tiedot tapauksesta ja ehdotuksen samanaikaisen ja yhteisen tarkastuksen tekemisestä

ELA lähettää kansallisten yhteyshenkilöiden välityksellä tapauksen tiedot (kirjeen, jossa on valtaosa saatavilla olevista tiedoista, kuten tapauksen kuvausta koskevassa mallipohjassa kuvataan) ja ehdotuksen samanaikaisen ja yhteisen tarkastuksen tekemisestä jäsenvaltiolle.

Mahdollisia tuloksia on kaksi:

- ☑ Asianomainen jäsenvaltio suostuu osallistumaan ja allekirjoittaa mallisopimuksen ELAn kanssa.
- ☑ Asianomainen jäsenvaltio ei suostu osallistumaan.

Jos yksi tai useampi jäsenvaltio päättää olla osallistumatta samanaikaiseen tai yhteiseen tarkastukseen, muiden jäsenvaltioiden kansallisten viranomaisten on tehtävä kyseinen tarkastus ainoastaan osallistuvissa jäsenvaltioissa. Jäsenvaltioiden, jotka päättävät olla osallistumatta, on pidettävä kyseistä tarkastusta koskevat tiedot luottamuksellisina.

ELA-asetuksen 8 artiklan 4 kohdan mukaan työviranomainen laatii ja hyväksyy yksityiskohtaiset säännöt, joilla varmistetaan asianmukainen seuranta, kun jäsenvaltio päättää olla osallistumatta samanaikaiseen tai yhteiseen tarkastukseen. Tällaisessa tapauksessa

- ☑ asianomainen jäsenvaltio ilmoittaa työviranomaiselle ja muille asianomaisille jäsenvaltioille kirjallisesti, myös sähköisesti, ilman aiheetonta viivytystä päätöksensä syyt ja toimenpiteet, joihin se aikoo ryhtyä tapauksen ratkaisemiseksi (ja määrittää konkreettiset toimet ja ajanjakson), jos niitä on
- ☑ asianomainen jäsenvaltio ilmoittaa työviranomaiselle ja muille jäsenvaltioille toteuttamiensa toimenpiteiden tuloksista heti, kun ne ovat tiedossa
- ☑ työviranomainen voi ehdottaa, että jäsenvaltio, joka ei osallistunut samanaikaiseen tai yhteiseen tarkastukseen, tekee oman tarkastuksen vapaaehtoisesti.

[9] Lähde: Pimeän työn vastainen EU-foorumi: Samanaikaisia ja yhteisiä tarkastuksia käsittelevä aihekohtainen arviointityöpaja, Lissabon, Portugali, 28. helmikuuta – 1. maaliskuuta 2019.

4. Kansallisen tason työmarkkinajärjestöjen työnkulkua koskeva ohje tapausten saattamisesta ELAn tietoon

ELA-asetuksen 8 artiklan 1 kohdan mukaan kansallisen tason työmarkkinajärjestöt voivat saattaa tapauksia työviranomaisen tietoon. Työmarkkinajärjestöjen työnkulkua koskevassa ohjeessa (ks. kaavio 9) määritetään ja esitetään käytännön vaiheet siitä, miten tapaukset tuodaan ELAn tietoon ja miten ne arvioidaan.

Kaavio 9. Kansallisen tason työmarkkinajärjestöjen työnkulkua koskeva ohje tapausten saattamisesta ELAn tietoon

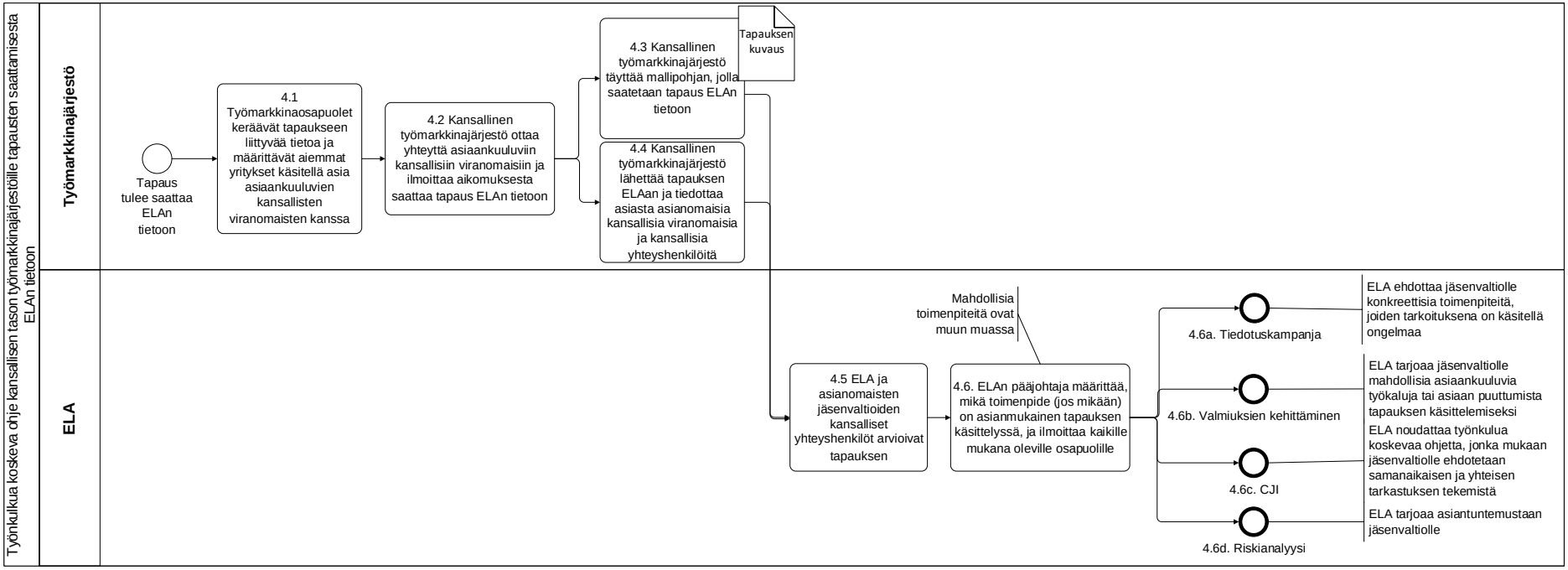

* Työnkulkua koskevan ohjeen yksittäisten vaiheiden numerointi on jäljempänä esitetyn yksityiskohtaisen kuvauksen mukainen.

4.1 Työmarkkinaosapuolet keräävät tapaukseen liittyvää tietoja ja yksilöivät aiemmat yritykset käsitellä asiaa asiaankuuluvien kansallisten viranomaisten kanssa

Kansallisen tason työmarkkinajärjestöt (työnantajajärjestöt ja ammattijärjestöt) voivat torjua mahdollisia työvoiman liikkuvuutta koskevia ongelmia tuomalla tapauksen ELAn tietoon vakavien valitusten, toistuvien rajatylittävien ongelmien tai riskinarvioinnin tulosten perusteella.

Työmarkkinajärjestöt keräävät tapaukseen liittyvää tietoa, yksilöivät aiemmat yritykset ja tarjoavat työvoiman liikkuvuutta koskevista ongelmista tietoa ja kokemusta ELAlle.

Työmarkkinajärjestöt voivat auttaa tuomaan esiin työlainsäädännön sääntöjenvastaisuuksia tai petoshankkeita analysoimalla työmarkkinoita ja antamalla tietoa paikallisista työoloista ja -ehdoista ja alihankkijoista. Joissakin maissa työmarkkinaosapuolet esimerkiksi tarkastavat, noudatetaanko työehtosopimuksia. Näillä tiedoilla voidaan täydentää riskianalyysia tai tutkintatoimia.

Tapauksen pitäisi koskea

- ☑ työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevien sovellettavien EU:n ja kansallisten sääntöjen noudattamatta jättämistä ja/tai
- ☑ palvelujen vapaata liikkuvuutta (työntekijöiden lähettämistä) koskevien sovellettavien EU:n ja kansallisten sääntöjen noudattamatta jättämistä.

Esimerkkejä työmarkkinajärjestöjen toimista

Yleisimpiä toimia ovat yhteiset aloitteet, jotka perustuvat jo olemassa oleviin neuvottelujärjestelyihin. Tanskassa, Alankomaissa ja Italiassa työmarkkinaosapuolet sopivat yhdessä työehtosopimusten soveltamisen seurantajärjestelmien perustamisesta (joko työnvälitystoimistojen toiminnan tai maatalouden alalla).

Joissakin maissa (esimerkiksi Sloveniassa ja Alankomaissa) **ammattijärjestöt ja työsuojeluviranomaiset tekevät yhteistyötä**.

Jotkin ammattijärjestöt ovat perustaneet **järjestelmiä valitusten käsittelyä varten** (erityisesti siirtotyöläisten valituksia) ja/tai työnantajien väärinkäytösten seuraamista varten suuririskisillä toimialoilla. Tästä raportoivat Sloveniassa riippumattomien ammattijärjestöjen yhdistys (ZSSS), Kyproksessa valtakunnallinen ammattijärjestöjen liitto (PEO) ja Italiassa Italian työntekijäliitto (CISL). Alankomaissa Alankomaiden työntekijäliiton (FNV) jäsenet ovat perustaneet valituselimiä laittomista käytännöistä ilmoittamiseen. Niihin voi liittyä myös työehtosopimusten rikkomuksia ja muita laittomia toimia sekä ihmiskauppaväitteitä.

Muita työmarkkinajärjestöjen osallistumismuotoja ovat tiedotus- tai **valistuskampanjat**, esimerkiksi Saksan työntekijäliiton (DGB) ilmoittama. Kampanjaa koordinoi työn ja yksityiselämän yhteensovittamista käsittelevä yhdistys (Arbeit und Leben e.V.) Berliinissä, ja sitä tukevat Kansainvälinen työjärjestö (ILO) ja Kansainvälinen siirtolaisuusjärjestö (IMO).

Esimerkki Tšekistä osoittaa, miten hallituksen, työmarkkinaosapuolten ja kansalaisjärjestöjen **vuoropuhelulla, yhteisillä aloitteilla ja kampanjoilla** voidaan saada aikaan kolmikantayhteistyöhön perustuva yhdennetty toimintamalli. Tšekissä otettiin käyttöön määräyksiä ja toimintalinjoja, jotka oli laadittu yhteistyössä työmarkkinaosapuolten ja kansalaisjärjestöjen kanssa. Tehokkaan seurannan varmistamiseksi asiaankuuluvien viranomaisten henkilöstölle annetaan säännöllistä koulutusta ja työsuojelutarkastajien määrä on kasvanut. Työmarkkinaosapuolet tekivät yleisiä ja yritystason sopimuksia, ja työnantajat harkitsevat myös mustan listan laatimista sääntöjenvastaisista työmarkkinoiden välittäjistä, jotta voidaan lisätä tietoisuutta ja torjua epäoikeudenmukaista kilpailua.

Lähde: Eurofound, Työmarkkinoilla toimivien välitysyritysten sääntely ja työmarkkinaosapuolten rooli työvoimaa hyväksikäyttävän ihmiskaupan ehkäisemisessä

4.2 Kansallinen työmarkkinajärjestö ottaa yhteyttä asiaankuuluviin kansallisiin viranomaisiin ja ilmoittaa aikomuksesta saattaa tapaus ELAn tietoon

Kansallinen työmarkkinajärjestö tekee yhteenvedon kaikista ensimmäisessä vaiheessa saaduista

tärkeistä tiedoista, jakaa ne asiaankuuluville kansallisille viranomaisille ja ilmoittaa aikomuksesta saattaa tapaus ELAn tietoon. Työmarkkinajärjestö keskustelee kansallisten viranomaisten kanssa työlainsäädännön sääntöjenvastaisuuksiin tai petoshankkeisiin liittyvistä työmarkkina-analyysista, työoloja koskevista paikallista tiedoista, alihankkijoilta ynnä muista saaduista tiedoista johtuvista huolenaiheista ja niiden vaikutuksesta.

Keskustelujen tuloksia voivat olla muun muassa seuraavat:

- Työmarkkinajärjestö ja asiaankuuluvat kansalliset viranomaiset arvioivat toimien tarpeen. Jos suunnitteilla on rajatylittävä tarkastus, jäsenvaltio voi edetä osiossa 2 esitetyn työnkulkua koskevan ohjeen mukaisesti.
- Jos työmarkkinajärjestö ja asiaankuuluvat kansalliset viranomaiset eivät ole samaa mieltä toimien tarpeesta tai toimen tyypistä tai kansalliset viranomaiset eivät toimi työmarkkinajärjestön pyynnöstä, työmarkkinajärjestö voi saattaa tapauksen ELAn tietoon.

4.3 Kansallinen työmarkkinajärjestö täyttää mallipohjan, jolla saatetaan tapaus ELAn tietoon

Kansallinen työmarkkinajärjestö täyttää tapauksen kuvausta koskevan mallipohjan (liite 1), jolla tapaus tuodaan ELAn tietoon (jos sillä on tarvittavat tiedot). Näiden ohjeiden osiossa 2.2 on lisätietoa tapauksen kuvausta koskevan mallipohjan täyttämisestä.

4.4 Kansallinen työmarkkinajärjestö lähettää tapauksen ELAan ja ilmoittaa asiaankuuluville kansallisille viranomaisille ja asianomaiselle kansalliselle yhteyshenkilölle

Työmarkkinajärjestö lähettää täytetyn tapauksen kuvauksen ELAan. Sen on myös annettava nämä tiedot asiaankuuluville kansallisille viranomaisille ja kansallisille yhteyshenkilöille.

4.5 ELA ja asianomaisten jäsenvaltioiden kansalliset yhteyshenkilöt arvioivat tapauksen

ELA ja asianomaisten jäsenvaltioiden kansalliset yhteyshenkilöt arvioivat tapauksen sovittujen kriteerien perusteella mahdollisimman pian mutta viimeistään 14 päivän kuluessa. ELA arvioi kiireelliset tapaukset ensisijaisesti ja voi pyytää työmarkkinajärjestöltä lisätietoja arvioinnin helpottamiseksi. Kiireelliset tapaukset ovat etusijalla, mutta arviointikriteereitä sovelletaan joka tapauksessa.

ELAn tapauksen arviointia koskevat kriteerit laaditaan samalla tavalla kuin näiden ohjeiden kohdassa 2.4.

4.6 ELAn pääjohtaja määrittää, mikä toimenpide (jos mikään) on asianmukainen tapauksen käsittelyssä, ja ilmoittaa kaikille mukana oleville osapuolille

Edellä mainitun arvioinnin perusteella ELAn pääjohtaja määrittää, mikä toimenpide (jos mikään) on asianmukainen tapauksen käsittelyssä, ja ilmoittaa kaikille mukana oleville osapuolille, ja perustelee päätöksen. Mahdollisia toimenpiteitä ovat muun muassa tiedotuskampanja, valmiuksien kehittäminen, samanaikaiset ja yhteiset tarkastukset tai riskianalyysi (ks. kaavio 10). Jos on kyse epäillyistä sääntöjenvastaisuuksista, jotka eivät kuulu suoraan ELAn toimivaltaan, työviranomainen voi ilmoittaa niistä asiaankuuluville sidosryhmille (osio 2.6.2).

Kaavio 10. Toimenpiteitä tapauksen käsittelemiseksi

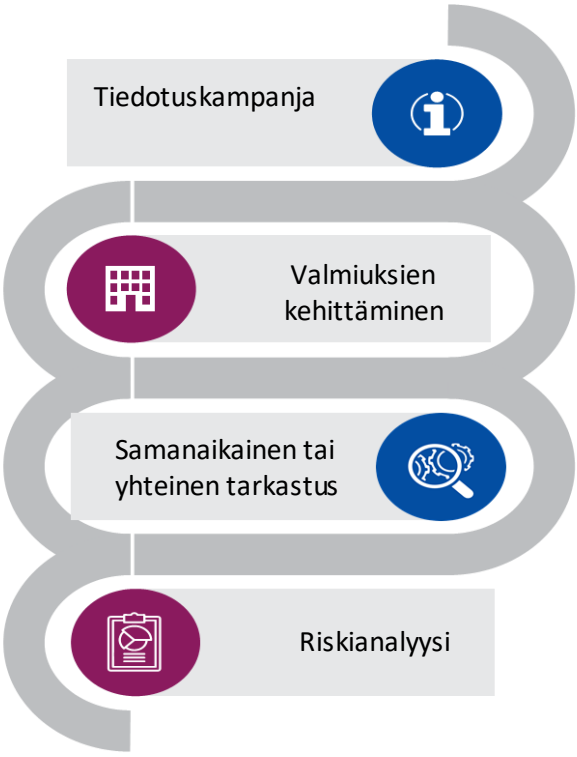

4.6.1 Tiedotuskampanja

Valistuskampanjoita, muun muassa kampanjoita, joilla yksilöille ja työnantajille, erityisesti pk-yrityksille, tiedotetaan oikeuksista ja velvollisuuksista sekä tilaisuuksista, joita heidän ja niiden saatavilla on. ELA ehdottaa jäsenvaltioille konkreettisia toimenpiteitä, joilla pyritään puuttumaan ongelmaan, ja ottaa tarvittaessa mukaan työmarkkinaosapuolet.

4.6.2 Valmiuksien kehittäminen

ELA tarjoaa jäsenvaltioille tapauksen käsittelemistä varten asiaankuuluvia työkaluja tai toimenpiteitä seuraavien toimien avulla:

- Yhteistyössä kansallisten viranomaisten ja tarvittaessa työmarkkinaosapuolten kanssa laaditaan jäsenvaltioiden ja työmarkkinaosapuolten käyttöön yhteiset ei-sitovat ohjeet, muun muassa ohjeet tarkastuksille tapauksissa, joissa on rajatylittävä ulottuvuus, sekä yhteiset määritelmät ja käsitteet, jotka perustuvat asiaankuuluvaan työhön kansallisella ja unionin tasolla.
- Edistetään ja tuetaan vastavuoroista apua, joko vertais- tai ryhmätoimintaa, sekä henkilöstövaihtoja ja henkilöstön lähettämistä koskevia järjestelmiä kansallisten viranomaisten kesken.
- Edistetään kokemusten ja hyvien käytäntöjen vaihtoa ja levittämistä, muun muassa esimerkkejä yhteistyöstä asiaankuuluvien kansallisten viranomaisten kesken.
- Kehitetään alakohtaisia ja toimialojen välisiä koulutusohjelmia, myös työsuojelutarkastajille, ja erityistä koulutusmateriaalia, muun muassa verkkokoulutusmenetelmien avulla.

4.6.3 Samanaikainen tai yhteinen tarkastus

ELA päättää käynnistää työnkulkua koskevan ohjeen mukaiset menettelyt, joilla ehdotetaan samanaikaisen ja yhteisen tarkastuksen tekemistä jäsenvaltioille. Tässä tapauksessa ELA etenee osiossa 3 esitetyn työnkulkua koskevan ohjeen mukaisesti. Työmarkkinaosapuolet voidaan ottaa tarkastuksen tekemiseen mukaan kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti. ELA varmistaa, että työmarkkinajärjestöille tiedotetaan tapauksen etenemisestä ja tuloksista.

4.6.4 Riskianalyysi

ELA tarjoaa jäsenvaltioille asiantuntemustaan riskinarvioinnin/riskianalyysin tekemisessä. Asetuksen mukaan ELA arvioi riskejä ja tekee analyysejä, jotka liittyvät työvoiman liikkuvuuteen ja sosiaaliturvan koordinointiin unionin laajuisesti, yhteistyössä jäsenvaltioiden ja tarvittaessa työmarkkinajärjestöjen kanssa. Riskinarvioinnissa ja analyyttisessa työssä käsitellään työmarkkinoiden epätasapainon, alakohtaisten haasteiden ja toistuvien ongelmien kaltaisia aiheita. ELA voi myös tehdä perusteellisia analyyseja ja tutkimuksia, joissa pureudutaan tiettyihin nimenomaisiin ongelmiin. Riskinarviointeja ja analyyttista työtä tehdessään ELA käyttää mahdollisuuksien mukaan asiaankuuluvia ja ajan tasalla olevia tilastotietoja tehdyistä kyselytutkimuksista, varmistaa täydentävyyden muiden unionin virastojen tai yksikköjen ja kansallisten viranomaisten, virastojen tai yksikköjen kanssa ja hyödyntää niiden kokemuksia muun muassa petosten, hyväksikäytön, syrjinnän, osaamisen tarve-ennusteiden ja työterveyden ja -turvallisuuden aloilla.

Miten ELA voi auttaa?

Tarjoamalla teknistä, hallinnollista, taloudellista tai muuta tukea ongelmaa käsittelevälle tiedotuskampanjalle.

Liite 1 Tapauksen kuvaus

TAPAUKSEN KUVAUS

Tarkastus tehdään sen jäsenvaltion lainsäädännön tai käytännön mukaisesti, jossa tarkastus tehdään. Sopimus ei vaikuta osallistuvien jäsenvaltioiden tekemiin voimassa oleviin kahden-/monenvälisiin sopimuksiin eikä yhteisymmärryspöytäkirjoihin. Sopimuksen osapuolet täyttävät vain ne osat, jotka ovat merkityksellisiä kyseessä olevan tapauksen kannalta.

Asia:

Viitenumero:

1. Tapauksen tausta
Kuvaile yleisesti alkuperäinen valitus tai kerätyt tiedot. Luettele lyhyesti kaikki tapausta koskevat merkitykselliset tiedot ja esimerkiksi alustavan tutkimuksen tai yhteisen riskinarvioinnin kautta jo saadut todisteet, aiemmat tutkimukset, myös tunnistetut rikkomukset, ja anna tietoa toimista, joita on jo toteutettu ongelmaan puuttumiseksi kansallisella tai EU:n tasolla, kyseisten toimien tulokset ja muiden jäsenvaltioiden tai sidosryhmien osallistuminen (soveltuvin osin).
2. Kussakin jäsenvaltiossa tarkastettava toimiala ja yritys (yritykset)
Ilmoita toimiala ja anna tässä vaiheessa mahdollisuuksien mukaan kohteena olevien yritysten nimet.
3. Tarkastuksen kansalliset koordinaattorit
Anna ehdotetun samanaikaisen/yhteisen tarkastuksen kansallisesta koordinoinnista vastaavan yksikön ja henkilön yhteystiedot pyynnön esittäneille jäsenvaltioille ja mahdollisuuksien mukaan muille asianomaisille jäsenvaltioille.
4. Muut sidosryhmät ja osallistuvien henkilöiden määrä
Ilmoita kaikki muut mukana olevat kansalliset tai kansainväliset organisaatiot, tarvittaessa myös työmarkkinajärjestöt.
5. Tarkastuksen kohteena olevien yritysten ja liikkuvien työntekijöiden määrä
Ilmoita niiden yritysten ja niiden liikkuvien työntekijöiden (myös lähetettyjen työntekijöiden, itsenäisten ammatinharjoittajien, yritykseen muussa suhteessa olevien henkilöiden (esim. yrityksen omistajan, vapaaehtoisen) arvioitu määrä, joita tapaus koskee suoraan, jotta ELA voi arvioida mahdollisten rikkomusten vaikutuksen työntekijöihin ja/tai työmarkkinoihin.
6. ELAn maksamat arvioidut kustannukset ja muu tuki
Anna tiedot ELAlta tarkastusta varten pyydetystä tuesta, myös karkea arvio siihen liittyvistä kustannuksista (matkat, majoitus, tulkkaus, oikeudellinen neuvonta, IT-työkalut jne.).

Liite 2 Mallisopimus

MALLISOPIMUS XX/2020 RAJATYLITTÄVISTÄ SAMANAIKAISISTA JA YHTEISISTÄ TARKASTUKSISTA

Tarkastus tehdään sen jäsenvaltion lainsäädännön tai käytännön mukaisesti, jossa tarkastus tehdään. Sopimus ei vaikuta osallistuvien jäsenvaltioiden tekemiin voimassa oleviin kahden-/monenvälisiin sopimuksiin eikä yhteisymmärryspöytäkirjoihin. Sopimus ei sisällä oikeudellista velvoitetta allekirjoittaville osapuolille lukuun ottamatta asetuksessa (EU) 2019/1149 kuvattuja. Sopimuksen osapuolet täyttävät vain ne osat, jotka ovat merkityksellisiä kyseessä olevan tapauksen kannalta.

1. Sopimuksen osapuolet

Jäsenvaltio A

Koordinoivan kansallisen valvontaelimen nimi:

Jäsenvaltio B*

Koordinoivan kansallisen valvontaelimen nimi:

Euroopan työviranomainen

2. Koordinoijat

Yleiskoordinaattori

Samanaikaisen/yhteisen tarkastuksen yleiskoordinaattorin nimi:

[Yleiskoordinaattori vastaa järjestelyihin ja menettelyihin liittyvistä asioista, muun muassa raporttien laatimisesta. Nimetyn henkilön on lähtökohtaisesti oltava kansallinen koordinaattori tai ELAn vastaava virkamies.]

Jäsenvaltio A

Vastuullisen kansallisen koordinaattorin nimi:

Jäsenvaltio B*

Vastuullisen kansallisen koordinaattorin nimi:

Euroopan työviranomainen

Vastuullisen ELAn virkamiehen nimi:

[Jäsenvaltion A] kansallisen yhteyshenkilön nimi:

[Jäsenvaltion B*] kansallisen yhteyshenkilön nimi:

3. Muiden jäsenvaltioiden ja ELAn vierailevien virkamiesten rooli

Perustamisasetuksen 9 artiklan 3 ja 5 kohta)

* Lisää tarvittaessa jäsenvaltio C, D jne.

4. Tarkastuksen muoto ja aikataulu *Ilmoita, onko tarkastus yhteinen tai samanaikainen ja onko se yleisluonteinen vai onko kohteena tietty ongelma*
Osapuolet sopivat tekevänsä ☐ **samanaikaisen** yleisen tarkastuksen ☐ **samanaikaisen** kohdennetun tarkastuksen ☐ **yhteisen yleisen** tarkastuksen ☐ **yhteisen kohdennetun** tarkastuksen , joka tehdään seuraavassa jäsenvaltiossa (seuraavissa jäsenvaltiossa) [*ilmoita nimenomainen ajanjakso*]:
5. Samanaikaisen/yhteisen tarkastuksen soveltamisala *Käytettävien määritelmien osalta voit tutustua pimeän työn vastaisen EU-foorumin laatimaan termisanastoon.*
Samanaikaisten/yhteisten tarkastusten tavoitteena on puuttua ☐ työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevien sovellettavien EU:n ja kansallisten sääntöjen noudattamatta jättämiseen ja/tai ☐ palvelujen vapaata liikkuvuutta (työntekijöiden lähettämistä) koskevien sovellettavien EU:n ja kansallisten sääntöjen noudattamatta jättämiseen. Ilmoita kohteena oleva talouden toimiala: Ilmoita tämän tarkastuksen pitkän ja lyhyen aikavälin tavoitteet: [*Lyhytaikaisia tavoitteita voivat olla maksettavat seuraamukset, takaisinperittävät maksut, yrityksen sulkeminen, liikkuvien työntekijöiden suojelu jne. Pitkäaikaisia tavoitteita voivat olla pimeän työn väheneminen tietyllä toimialalla.*]
6. ELAn koordinointi ja tuki
Ilmoita ELAn kanssa sovitun koordinoinnin tai tuen tyyppi ja tarvittaessa kerro pyydetyn taloudellisen tuen ohjeellinen määrä: *[ELA voi antaa suunnitteluun ja logistiikkaan liittyvää ja teknistä tukea ja tarvittaessa oikeudellista asiantuntemusta, myös käännös- ja tulkkauspalveluja.]*
7. Muut sidosryhmät *Luetteloi kaikki organisaatiot, jotka ovat mukana tarkastuksessa, ja yksilöi niiden rooli.*
8. Tarkastussuunnitelma
Sopimuksen osapuolet laativat tarkastuksesta yksityiskohtaisen suunnitelman liitteessä esitetyn mallipohjan mukaisesti.

Allekirjoitukset		
Jäsenvaltio A	**Jäsenvaltio B***	**Euroopan työviranomainen**
_____ Nimi: Tehtävä: Laitos: Päivämäärä:	_____ Nimi: Tehtävä: Laitos: Päivämäärä:	_____ Nimi: Tehtävä: Päivämäärä:

Liite 2a Tarkastussuunnitelma

TARKASTUSSUUNNITELMA

Tätä tarkastussuunnitelma-asiakirjaa sovelletaan aina, kun ELAn työntekijöiden suunnitellaan osallistuvan samanaikaiseen tai yhteiseen tarkastukseen. Kun ELAn työntekijöiden osallistumista ei suunnitella, tarkastussuunnitelmaa kannustetaan käyttämään osallistujien ohjeena, jolloin sen käyttö on vapaaehtoista. Asiakirjaa voidaan mukauttaa samanaikaisiin ja yhteisiin tarkastuksiin osallistuvien jäsenvaltioihin lakeihin ja käytäntöihin, ja siinä annetaan yksityiskohtaisia esimerkkejä siitä, miten samanaikaisessa ja yhteisessä tarkastuksessa edetään. Asiakirjan osia voidaan tarvittaessa jäljentää samanaikaisen ja yhteiseen tarkastukseen osallistuvien jäsenvaltioiden määrän mukaan (jäsenvaltiolle B, C, D jne.)

Asia:

Viitenumero:

Ohjeistus ja jälkiarviointi	
Yleinen sopimus ohjeistus- ja jälkiarviointimenetelmästä *Esimerkki: Ennen tarkastusta järjestetään ohjeistus ja tarkastuksen jälkeen jälkiarviointi [paikka ja aika]. Kaikkien asianomaisten yksikköjen/henkilöiden ja soveltuvin osin ELAn työntekijöiden on oltava paikalla toimien valmistelussa ja arvioinnissa, jotta voidaan vaihtaa palautetta ja päättää mahdollisesti jatkossa tarvittavista toimista. Kun tiedotetaan samanaikaisen tai yhteisen tarkastuksen osallistujia, olisi selitettävä tavoitteet* - hallinnollisten asiakirjojen hankkimisesta - työntekijöiden ja päälliköiden haastattelemisesta	
Ohjeistus jäsenvaltio A: **Ryhmä A1** Osoite: Kokoontumisaika: **Ryhmä A2** Osoite: Kokoontumisaika:	**Ohjeistus jäsenvaltio B*:** **Ryhmä B1** Osoite: Kokoontumisaika: **Ryhmä B2** Osoite: Kokoontumisaika:
Saapumisaika tarkastuspaikalle: (pp.kk.vvvv hh.mm) **Tarkastettava toimija:** *(nimi ja yhteystiedot)* **Omistaja/johto:** *(nimi ja yhteystiedot)* **Alihankkijat / asiaan liittyvät yritykset:** *(nimi ja yhteystiedot)* **Muut tarkastettavat osapuolet:** *(nimi ja yhteystiedot)*	
Tietojenvaihdon koordinointi	
Ilmoita, kuka tai ketkä vastaavat kaikkien merkityksellisten tietojen vaihtamisesta, tarvittaessa myös ELAn koordinointiyksikkö, ja ilmoita, mitä viestintäkanavia (esim. sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmä) käytetään. Anna yhteystiedot, kuten nimi, puhelinnumero ja sähköpostiosoite.	

* Lisää tarvittaessa jäsenvaltio C, D jne.

Käytännön järjestelyt jäsenvaltiossa A

1. Ryhmän (ryhmien) kokoonpano jäsenvaltiossa A:

Ryhmä 1: *Esim. tarkastuksen pääkohteena olevan toimijan, urakoitsijan, alihankkijoiden jne. tutkinnasta vastaava ryhmä*

Kokoontumispaikka:
Kokoontumisaika:
Ryhmän koordinaattori: [*nimi ja yhteystiedot*]

Nimi	Puhelinnumero	Tehtävä
		esim. poliisipäällikkö
		esim. työsuojelutarkastuksen päällikkö
		esim. työsuojelutarkastaja
		esim. ELAn työntekijä

2. Kuvaa toimet, joita ryhmän (ryhmien) odotetaan tekevän jäsenvaltiossa A:

Esim.

- tarkastuksen ensisijaisena kohteena olevassa yrityksessä käyminen tavanomaisten menettelyjen mukaisesti
- työnantajan haastattelu
- työntekijöiden kuulemiset
- kirjanpitotoimistossa käyminen vakiomenettelyjen mukaisesti
- merkityksellisten asiakirjojen etsintä ja niiden jäljentäminen

3. Tiedot/asiakirjat/todisteet, jotka halutaan saada tarkastuksen kohteena olevista yrityksistä [pp.kk.vvvv] alkaen:

Esim.

- tuntilistat, palkkalaskelmat
- kirjalliset sopimukset
- henkilöstöä koskevat sähköpostiviestit
- kaikki tulevat/lähtevät laskut
- pankkitapahtumat
- A1-todistukset

4. Menetelmä ja lisäohjeet:

a) Työntekijöiden ja muiden asianomaisten henkilöiden haastatteleminen:

- Kuvaa tapa, jolla työntekijöitä ja muita asianomaisia henkilöitä (työnantajaa, toimipaikan päällikköä, edustajia jne.) pitäisi haastatella, kansallisen lainsäädännön mukaan ja soveltuvin osin rajoittamatta työmarkkinaosapuolten kansallisen lainsäädännön ja/tai käytännön mukaista toimivaltaa ja kollektiivisia oikeuksia.
- Korosta, että työntekijöille on selitettävä heidän oikeutensa ja velvollisuutensa ja se, mitä etua yhteistyöstä on heille.
- Käytä vakiomuotoisia haastattelukysymyksiä erityyppisille haastateltaville (työntekijöille, työnjohtajille, johtajille, kuljettajille, asiakkaille jne.).
- Perehdy kyselylomakkeisiin ennen tarkastusta.

- Käytä tulkkeja (todistustaakka ja lainsäädännöllisten vaatimusten noudattaminen kunnolla) ja/tai kulttuurivälittäjiä (sujuvoittamaan yhteyttä tarkastajien ja haastateltavien henkilöiden välillä erityisesti, kun ollaan tekemisissä kolmansien maiden kansalaisten kanssa) tarvittaessa.
- Hyödynnä sekaryhmiä.

b) Tietojen kerääminen

- Kiinnitä työpaikalle saavuttaessa erityistä huomiota siihen, mitä ihmiset tekevät, kenen kanssa he työskentelevät, mitä vaatteita heillä on päällään jne. Muista kirjata ne ylös, koska näköhavainnot ovat tärkeitä. Harkitse kuvien/videon ottamista, kun se on asianmukaista ja sallittua kansallisessa lainsäädännössä.
- Kiinnitä asianmukaista huomiota toimitettuihin henkilöllisyysasiakirjoihin. On mahdollista, että toimitetut asiakirjat ovat väärennettyjä.
- Pane merkille yrityksen ajoneuvojen tiedot (rekisterinumerot jne.).
- Erittele tarvittaessa kaikki kerättävät erityiset todistetyypit (esim. videotodisteet, alkuperäiset asiakirjat).

c) Pyynnöt jäsenvaltiossa B* oleville kollegoille:

- Jos työntekijät mainitsevat saavansa sosiaalietuuksia jäsenvaltiossa B, tarkista tiedot [nimi].
- Jos tarkastuksen kohteena olevan yrityksen omistaja tavataan tarkastusten aikana jäsenvaltiossa B, kerää [xxxxx] kattavasti tietoa.

d) Turvallisuusohjeet:

- Osallistujien turvallisuus on aina ensisijaista.
- Tarkastukset tehdään aina vähintään pareittain.
- Osallistujien on oltava mahdollisuuksien mukaan aina näköyhteydessä toisiinsa.
- Osallistujat eivät koskaan saa jättää työtoveria yksin yritykseen. Tarkastuksen kohteena olevasta paikasta lähtemisestä on aina sovittava yleiskoordinaattorin kanssa.
- Ilmoita turvallisuusvarusteet antava tarkastusvirasto/-laitos.

e) Logistiset järjestelyt:

- [Nimi] järjestää kuljetuksen tarkastuspaikkaan, ja se lähtee [paikasta] kello [aika].
- Kaikilla osallistuvilla yksiköillä on tunnistusasiakirjat.
- Tarkastusryhmille annetaan seuraavat työkalut: [kannettavat skannerit, muistitikut, kamerat/videokamerat jne.]

f) Lisätiedot ja muut asiat:

- Jos löydetään paperiasiakirjoja, ne pitää takavarikoida digitaalisten jäljennösten tekemiseksi, ja tästä on annettava kuitti tarkastuksen kohteena olevalle yritykselle.
- Hallintotyöntekijöitä haastateltaessa on tärkeää saada heidän nimensä, sähköpostiosoitteensa ja puhelinnumeronsa jatkoa varten.
- Oikeudellisissa kysymyksissä on käytettävissä ELAn oikeudellinen ryhmä [sähköpostitse, puhelimitse].

* Lisää tarvittaessa jäsenvaltio C, D jne.

Liite 3 Tarkastuksen jälkeinen raportti

LUONNOS TARKASTUKSEN JÄLKEISEKSI RAPORTIKSI XX/2020
SAMANAIKAISIA JA YHTEISIÄ TARKASTUKSIA VARTEN

Tarkastuksen jälkeinen raportti laaditaan sen jäsenvaltion lainsäädännön tai käytännön mukaisesti, jossa tarkastus tehdään. Tarkastuksen jälkeisestä raportista täytetään vain kyseessä olevan tapauksen kannalta merkitykselliset osat.

Niiden jäsenvaltioiden lakien tai käytäntöjen mukaan, joissa tarkastus tehdään, joistakin tarkastajien havainnoista voidaan tehdä tiedonanto työmarkkinajärjestöille. Niiden jäsenvaltioiden lakien tai käytäntöjen mukaan, joissa tarkastus tehdään, joistakin havainnoista ei ehkä voida ilmoittaa muille osapuolille (esim. rikosasiat).

Asia:

Viitenumero:

1. Tarkastuksen kuvaus (Sisältö voidaan jäljentää tarkastussopimusta koskevasta asiakirjasta, jos se on edelleen ajan tasalla)
Kuvaile, mitkä laitokset / täytäntöönpanon valvontaelimet / työmarkkinajärjestöt kussakin jäsenvaltiossa olivat suoraan osallisina, ja ilmoita asiaankuuluvat kansalliset koordinaattorit. Jäsenvaltio A: Jäsenvaltio B*: Muut sidosryhmät:
Tarkastuspäivä:
Kuvaile tapaus ennen tarkastusta:
Kerro samanaikaisen tai yhteisen tarkastuksen tarkoitus (yleinen, kohdennettu, seuranta) ja tarkastetut kohteet:
Kuvaile samanaikaisen tai yhteisen tarkastuksen prosessi (mukana olleiden ihmisten määrä, käytetyt tutkintamenetelmät jne.):

* Lisää tarvittaessa jäsenvaltio C, D jne.

Ilmoita tarkastuksesta aiheutuneet kustannukset:
2. ELAn ja muiden sidosryhmien osallistuminen (Sisältö voidaan jäljentää tarkastussopimusta koskevasta asiakirjasta, jos se on edelleen ajan tasalla)
Kuvaile soveltuvin osin kaikki yhteistyö Euroopan työviranomaisen kanssa:
Kuvaile soveltuvin osin kaikki yhteistyö muiden organisaatioiden (esim. Europolin, Eurojustin, työmarkkinaosapuolten) kanssa:
3. Tiedot tarkastettavista toimijoista (Sisältö voidaan jäljentää tarkastussopimusta koskevasta asiakirjasta, jos se on edelleen ajan tasalla)
• Nimi (nimet): • Oikeudellinen asema (yritys, kumppanuus jne.): • Suhde muihin toimijoihin ja yrityksiin (esim. tytäryhtiöt): • Yritysten / talouden toimialojen kuvaus: • Liikkuvien työntekijöiden määrä: • Muut merkitykselliset tiedot toimijoista:

4. Ilmoita niiden yritysten ja liikkuvien työntekijöiden kokonaismäärä (myös lähetetyt, itsenäiset ammatinharjoittajat, muu suhde (esim. yrityksen omistaja, vapaaehtoinen), joita tarkastus koskee	Yritykset	Liikkuvat työntekijät	Lähetetyt työntekijät	Itsenäinen ammatinharjoittaja	Muu suhde (esim. yrityksen omistaja, vapaaehtoinen)

5. Kuvaile samanaikaisen tai yhteisen tarkastuksen tulokset. Ilmoita tarvittaessa niiden yritysten ja liikkuvien työntekijöiden määrä (myös lähetetyt työntekijät, itsenäiset ammatinharjoittajat, muu suhde (esim. yrityksen omistaja, vapaaehtoinen), joita rikkomus kullakin alueella koskee	
EU:n liikkuvien työntekijöiden työelämäoikeuksien noudattamatta jättäminen (esim. alipalkkaus, palkkojen maksamatta jättäminen)	
Sosiaaliturvamaksujen virheellinen maksaminen tai maksamatta jättäminen ja/tai laittomasti hankitut sosiaalietuudet	
Rajatylittävä pimeä työ	
Epäaito työntekijöiden lähettäminen	
Näennäinen itsenäinen ammatinharjoittaminen	

Näennäiset, petokselliset tai laittomat työnvälitystoimistot					
Postilaatikkoyhtiöt ja tekaistut yritysrakenteet					
Kolmansien maiden kansalaisten (järjestetty) laiton työllistäminen					
Ihmiskauppa ja/tai työvoiman hyväksikäyttö					
Muut havainnot (myös unionin oikeuden soveltamisen epäillyt sääntöjenvastaisuudet):					
Niiden yritysten / liikkuvien työntekijöiden kokonaismäärä, joita edellä mainitut rikkomukset koskevat	Yritykset	Liikkuvat työntekijät	Lähetetyt työntekijät	Itsenäinen ammatinharjoittaja	Muu työsuhde (esim. yrityksen omistaja, vapaaehtoinen)
6. Kerro tarvittaessa, mitä muita lakeja rikottiin ja mihin havaintoihin se perustui	• Verolaki: • Yrityslaki: • Rikoslaki: • Ulkomaalaislaki:				
7. Voivatko tutkintaryhmät käyttää tarkastuksessa kerättyjä tietoja todisteena?					
8. Anna tarvittaessa lisätietoa, jos tarvitaan tiettyjä todistetyyppejä (video, oikeaksi todistetut jäljennökset, alkuperäiset asiakirjat jne.)					
9. Ilmoita, kuka johtaa mahdollista seurantatarkastusta	Jäsenvaltio A:		Jäsenvaltio B*:		ELA:
Syytteen nostaminen ja ajaminen *(yleisen syyttäjän osallistuminen)*					
Rikosoikeudelliset menettelyt työmarkkinajärjestöjen kautta					
Hallinnollinen sakko					
Sosiaalimaksujen takaisinperintä					

Palkkojen maksu			
Epäasianmukaisten sosiaalietuuksien takaisinperintä			
Veronmaksu			
Muut pakkotoimenpiteet (lisenssin peruuttaminen, julkiset hankinnat jne.)			
Sovittelu tai muut tuomioistuimen ulkopuoliset riitojen ratkaisut			
Seurantatarkastukset (myös ELAn tuki)			
Muut seurantatoimet (kuten yhteydenpito EU:n toimielimiin ja elimiin, kansainvälisiin järjestöihin, kolmansien maiden viranomaisiin tai muihin sidosryhmiin tai raportointi niille)			
10. Ilmoititko tulokset muille asiaankuuluville viranomaisille (muissa jäsenvaltiossa)?			
11. Tarvitaanko muita rajatylittäviä toimia, esimerkiksi edellä mainittuihin havaintoihin perustuvia tiedotuskampanjoita, myös ELAn tuella? Tarkenna:			
12. Mitä opittiin? Mitä toiminnallisia muutoksia tarvitaan tarkastusprosessin päivittämiseksi?			
13. Keskeiset suorituskykyindikaattorit[10]			
Määrälliset keskeiset suorituskykyindikaattorit			
Tapausten seuraamusten määrä (hallinnolliset, riita-asiat ja/tai rikosasiat)			

[10] *Täytä "N/A" (ei sovelleta) keskeisistä suorituskykyindikaattoreista, jotka eivät ole käytettävissä tämän raportin laatimisen aikaan tai joita ei voida raportoida ELAlle.*

Tapausten vero-/sosiaalimaksujen takaisinperintöjen ja takaisinmaksujen määrä (hallinnolliset, riita-asiat ja/tai rikosasiat)					
Yrityksille annettujen hallinnollisten neuvojen, varoitusten tai määräysten jne. määrä					
Laadulliset keskeiset suorituskykyindikaattorit					
Asiaankuuluvien materiaalien ja ohjeiden käytettävyys ja riittävyys samanaikaisen ja yhteisen tarkastuksen suorittamisen kannalta	☐ Ei lainkaan käytettävissä	☐ Jonkin verran käytettävissä	☐ Kohtalaisesti käytettävissä	☐ Erittäin hyvin käytettävissä	☐ Täysin käytettävissä
	☐ Ei lainkaan riittävä	☐ Jonkin verran riittävä	☐ Kohtalaisen riittävä	☐ Erittäin riittävä	☐ Täysin riittävä
Tietämys EU:n lainsäädännöstä ja/tai muun jäsenvaltion kansallisista käytännöistä rajatylittävää työvoiman liikkuvuutta koskevan lain valvonnan yhteydessä	☐ Erittäin huono	☐ Huono	☐ Keskitasoinen	☐ Hyvä	☐ Erittäin hyvä
Samanaikaisen ja yhteisen tarkastuksen osallistujien viestinnän ja yhteistyön taso	☐ Erittäin huono	☐ Huono	☐ Keskitasoinen	☐ Hyvä	☐ Erittäin hyvä
Todisteiden käytön helppous samanaikaisista ja yhteisistä tarkastuksista johtuvissa hallinnollisissa tai rikosoikeudellisissa menettelyissä	☐ Mahdotonta	☐ Erittäin vaikeaa	☐ Kohtalaisen vaikeaa	☐ Erittäin helppoa	☐ Täysin mahdollista
Samanaikaiseen ja yhteiseen tarkastukseen osallistuneiden henkilöresurssien määrä	☐ Täysin riittämätön	☐ Melko riittämätön	☐ Riittävä	☐ Erittäin riittävä	☐ Täysin riittävä
Samanaikaisen ja yhteisen tarkastuksen aikana havaitut kielimuurit	☐ Erittäin vähäiset	☐ Vähäiset	☐ Keskitasoiset	☐ Suuret	☐ Erittäin suuret
Laadullinen arviointi	*Anna lisähuomautuksia tai ehdotuksia laadunarviointiasi koskevista mahdollisista parannuksista.*				

Liite 4 Katsaus samanaikaisten ja yhteisten tarkastusten oikeusperustaan jäsenvaltioissa

Tutkimuksen tavoite ja soveltamisala

Tämän lyhyen katsauksen tarkoituksena on kartoittaa yhteisten rajatylittävien tarkastusten oikeusperustaa EU:n jäsenvaltioiden tasolla, jos oikeusperusta on olemassa, ja vastata kysymykseen siitä, voidaanko näissä tarkastuksissa yhdessä jäsenvaltiossa kerättyjä todisteita käyttää kansallisissa tuomioistuinmenettelyissä tai hallinnollisissa menettelyissä toisessa jäsenvaltiossa, sekä selittää, mitä mahdollisia rajoituksia vierailevalle tarkastajalle on vastaanottavassa maassa.

Tätä varten tutkimuksessa on käsitelty seuraavia tutkimuskysymyksiä yhteistyössä ELAn tarkastuksia käsittelevän työryhmän asiantuntijoiden kanssa kesäkuusta elokuuhun 2020 (jäljempänä olevissa taulukoissa on lisätietoa):

- ☑ Onko EU:n jäsenvaltioiden tasolla oikeusperusta yhteisille rajatylittäville työvoimatarkastuksille?
- ☑ Mitä toimivaltuuksia vierailevalla tarkastajalla on asiaankuuluvassa EU:n jäsenvaltiossa tehtävässä rajatylittävässä yhteisessä tarkastuksessa?
- ☑ Voidaanko näissä tarkastuksissa yhdessä jäsenvaltiossa kerättyjä todisteita käyttää kansallisessa tuomioistuimessa tai hallinnollisissa menettelyissä toisessa jäsenvaltiossa?

Vaikka rajatylittävien tarkastusten käytäntö ei ole edelleenkään kovin yleinen riippumatta siitä, onko kyse yhteisestä vai samanaikaisesta operaatiosta, voidaan todeta, että jäsenvaltioiden välinen yhteistyö tiivistyy. Sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmällä (IMI-järjestelmä) on tärkeä tehtävä tietojen vaihdon varmistamisessa jäsenvaltioiden kesken. Sen avulla voidaan myös useimmissa tapauksissa käyttää ulkomailta peräisin olevia todisteita kotimaisissa hallinnollisissa tai tuomioistuinmenettelyissä.

Rajatylittävien tarkastusten epäselvä oikeusperusta haittaa yhteistyön tiivistymistä

Lyhyt tutkimus tukena olevasta lainsäädäntökehyksestä osoitti, että rajatylittävän yhteistyön oikeusperustassa on huomattavaa vaihtelua (ks. kaavio 11 Rajatylittävien yhteisten tarkastusten oikeusperusta jäsenvaltioissa). Vaikka useissa maissa on lainkohtia, jotka voitaisiin mukauttaa samanaikaista ja yhteistä tarkastusta varten, esimerkiksi ulkoisen asiantuntijan asemaa tarkastusten aikana, nimenomaisesti rajatylittäviä samanaikaisia ja yhteisiä tarkastuksia koskevat säännökset ovat harvassa. Maissa, joissa oikeusperustaa ei ole, voidaan kuitenkin toteuttaa rajatylittäviä tarkastuksia esimerkiksi tapauskohtaisten väliaikaisten sopimusten nojalla.

Vaikka valtaosassa jäsenvaltioita on mahdollisuus rajatylittävään yhteistyöhön, epäselvä oikeusperusta haittaa yhteistyötä jossakin määrin, koska tarkastajat tai koordinaattorit eivät ole varmoja, voivatko he tehdä samanaikaisen ja yhteisen tarkastuksen voimassa olevan lainsäädännön nojalla.

Yleisesti ottaen **kahdeksalla jäsenvaltiolla on jonkinlainen kansallinen laki, jolla säädellään** mahdollisuuksia rajatylittäviin tarkastuksiin (vaikka säännökset eivät aina koske nimenomaisesti tätä tilannetta). **Kymmenen jäsenvaltiota on tehnyt jonkinlaisia kahden-/monenvälisiä sopimuksia** rajatylittävistä tarkastuksista, mutta niillä ei ole voimassa mitään nimenomaista kansallista lakia kyseistä yhteistyötä varten. **Yhdeksän jäsenvaltiota ilmoitti, että niillä ei ole oikeudellista kehystä rajatylittävistä tarkastuksista.** Joissakin maissa samanaikaisen ja yhteisen tarkastuksen tekeminen ei edellytä oikeustoimea vaan tapauskohtaisia sopimuksia voidaan tehdä ilman voimassa olevaa nimenomaista oikeusperustaa.

Kaavio 11. Rajatylittävien yhteisten tarkastusten oikeusperusta jäsenvaltioissa

Huomaa: Joissakin maissa samanaikaisen ja yhteisen tarkastuksen tekeminen ei edellytä oikeustoimea vaan tapauskohtaisia sopimuksia voidaan tehdä ilman voimassa olevaa nimenomaista oikeusperustaa.

Lähde: Kansallisen lainsäädännön kartoitus vuonna 2020, tarkastuksia käsittelevä työryhmä

Vierailevat tarkastajat voivat olla useimmissa jäsenvaltioissa läsnä tarkkailijoina

Rajatylittävän yhteistyön kokonaisvaltainen oikeudellinen kehys auttaa jäsenvaltioita ratkaisemaan alkuperäiset esteet ja kannustamaan yhteisiä tai samanaikaisia toimia. Tutkimuksesta käy ilmi, että joitakin kansallisen lainsäädännön säännöksiä voidaan tavallisesti soveltaa niin, että ulkomainen tarkastaja voi osallistua tarkastukseen tarkkailijana (ks. kaavio 12 Ulkomaisen tarkastajan asema tarkastuksessa).

25 jäsenvaltiossa vierailevalla tarkastajalla on rajalliset toimivaltuudet, jotka vastaavat tarkkailijan asemaa tai muita erityisiä toimivaltuuksia.

Kahdessa jäsenvaltiossa (Kreikassa ja Maltalla) vierailevalla tarkastajalla ei ole lainkaan toimivaltuuksia. Vierailevalla tarkastajalla ei ole yhdessäkään jäsenvaltiossa täysiä toimivaltuuksia rajatylittävässä yhteisessä tarkastuksessa eli paikallisen tarkastajan toimivaltuuksia vastaavia toimivaltuuksia.

Kaavio 12. Ulkomaisen tarkastajan asema tarkastuksessa

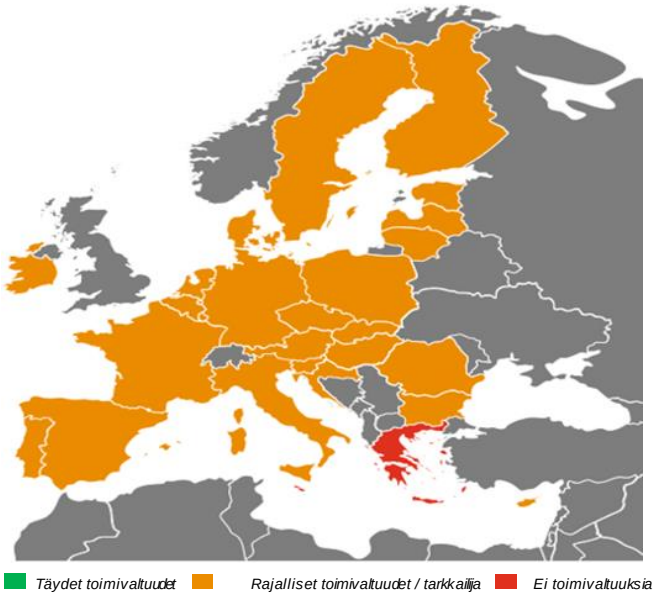

Lähde: Kansallisen lainsäädännön kartoitus vuonna 2020, tarkastuksia käsittelevä työryhmä

Toisista jäsenvaltioista saatuja todisteita voidaan käyttää tuomioistuimessa tai hallinnollisissa menettelyissä useimmissa jäsenvaltioissa

Vaikka rajatylittävän yhteistyön oikeusperusta ei ole yksiselitteinen valtaosassa jäsenvaltioita, yhteistyössä muiden jäsenvaltioiden kanssa kerättyjä todisteita voidaan tavallisesti käyttää tuomioistuimessa tai hallinnollisissa menettelyissä. Sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän käyttö mainitaan useimmissa tapauksissa soveltuvimmaksi yhteistyön tukimekanismiksi tai jopa edellytykseksi todisteiden käsiteltäväksi ottamiselle tuomioistuimessa tai hallinnollisissa menettelyissä.

Jäsenvaltioista 23 sallii **toisessa jäsenvaltiossa tehdyssä tarkastuksessa kerättyjen tietojen käytön tuomioistuimessa** (ks. kaavio 13 Muista jäsenvaltioista peräisin olevien todisteiden käyttö kotimaisissa tuomioistuinmenettelyissä). Todisteiden toimittaminen sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän kautta on suositeltavaa useimmissa tapauksissa, jotta voidaan varmistaa niiden käsiteltäväksi ottaminen.

Neljä jäsenvaltiota vastasi, että kyseisten todisteiden käyttö niiden tuomioistuimissa voi olla ongelmallista. Esimerkiksi Bulgariassa on toimivaltaristiriita käsiteltäväksi ottamista koskevassa aiheessa, ja Romaniassa käsiteltäväksi ottaminen riippuu tuomioistuimen kyseisessä tapauksessa tekemästä tuomiosta.

Kaavio 13. Muusta jäsenvaltiosta peräisin olevien todisteiden käyttö kotimaisissa tuomioistuinmenettelyissä

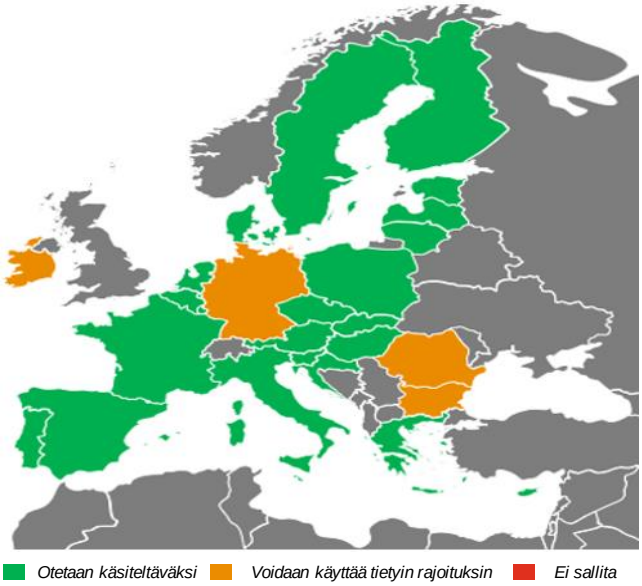

Lähde: Kansallisen lainsäädännön kartoitus vuonna 2020, tarkastuksia käsittelevä työryhmä

Jäsenvaltioista 24 salli todisteiden käytön **hallinnollisissa menettelyissä** (Ks. kaavio 14. Muusta jäsenvaltiosta peräisin olevien todisteiden käyttö kotimaisissa hallinnollisissa menettelyissä). Tässäkin todisteiden toimittaminen sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän kautta on suositeltavaa useimmissa tapauksissa, jotta voidaan varmistaa asianmukainen käsittely ja käyttö hallinnollisissa menettelyissä. Vain kaksi jäsenvaltiota (Kreikka ja Malta) vastasi, että toisessa jäsenvaltiossa tehdyssä tarkastuksessa kerättyjä todisteita ei voida käyttää hallinnollisissa menettelyissä niiden jäsenvaltiossa.

Kaavio 14. Muusta jäsenvaltiosta peräisin olevien todisteiden käyttö kotimaisissa hallinnollisissa menettelyissä

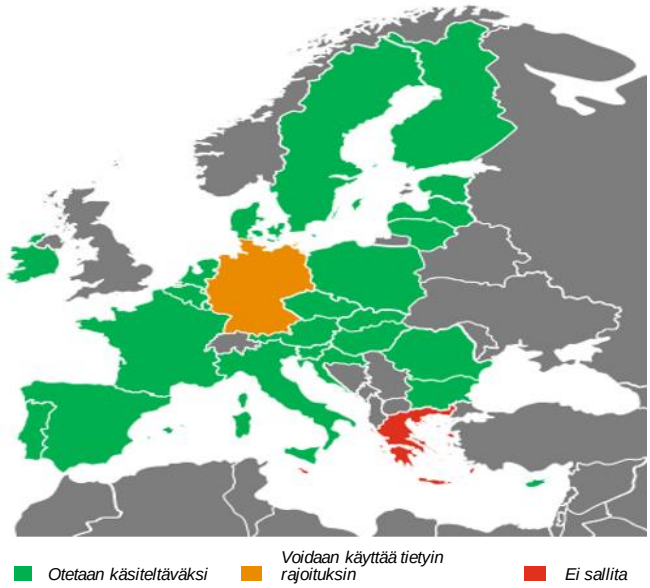

Lähde: Kansallisen lainsäädännön kartoitus vuonna 2020, tarkastuksia käsittelevä työryhmä

Onko rajatylittäviä yhteisiä tarkastuksia varten oikeudellista kehystä (yksityiskohtaiset tulokset)?

Jäsenvaltio	KYLLÄ – kansallinen lainsäädäntö	KYLLÄ – monen-/kahdenvälisiä sopimuksia	EI
Itävalta	Palkkojen ja sosiaalisen polkumyynnin torjunnasta annettu laki (Lohn- und Sozialdumping-Bekämpfungsgesetz, LSD-BG), 17 §:n 1 momentti		
Belgia	Laki sosiaalietuuksia koskevista rikoksista (56 ja 57 §)	Kyllä, erilaisia kahden-/monenvälisiä sopimuksia on tehty (tietoja ei ole annettu)	
Bulgaria		Kahdenvälisiä sopimuksia tehty Ranskan, Saksan, Puolan ja Norjan kanssa.	
Kroatia			Ei.
Kypros	Vuoden 2017 laki nro 63(i), jossa säädetään työntekijöiden lähettämisestä palvelujen ja muiden asiaankuuluvien asioiden tarjoamisen yhteydessä, II osa: Lain säännösten soveltaminen, 17 ja 18 §.		
Tšekki	Valvontalain nro 255/2012 (säädöskokoelma) 6 §:ssä säädetään toisesta jäsenvaltiosta peräisin olevan tarkastajan mahdollisesta osallistumisesta Tšekissä tehtävään tarkastukseen.		
Tanska			Ei.
Viro		Yhteistyösopimuksia, joissa kehystä sovelletaan rajallisesti, tehty Etelä-Suomen, Baltian maiden ja Norjan kanssa. Yhteisten toimien toteuttaminen on niiden nojalla sallittua. Yhteistyösopimuksessa Puolan kanssa keskitytään enemmän tietojen vaihtamiseen.	
Suomi		Kahdenvälinen sopimus Viron kanssa.	
Ranska		Sopimukset tehty Saksan, Belgian, Bulgarian, Luxemburgin, Espanjan, Alankomaiden ja Portugalin kanssa. Sopimus Italian kanssa on viimeisteltävänä (*tiedot 20.10.2020*)	
Saksa			Ei.
Kreikka			Ei.
Unkari			Ei.
Irlanti	Vuoden 2015 työelämän suhteista annetun lain 35 §:ssä säädetään perustasta kahdenvälisille sopimuksille a) tietojen hankkimiseen ja b) sellaisen muun avun antamiseen, joka auttaa toisen osapuolen tehtävien suorittamista.	Tehty sopimukset Yhdistyneen kuningaskunnan ja Portugalin kanssa.	
Italia		Sopimukset Ranskan ja Romanian kanssa ovat viimeisteltävinä (*tiedot 20.10.2020*).	

Jäsenvaltio	KYLLÄ – kansallinen lainsäädäntö	KYLLÄ – monen-/kahdenvälisiä sopimuksia	EI
Latvia		Viron ja Liettuan kanssa tehty yhteistyösopimus, jonka nojalla voidaan tehdä yhteisiä toimia.	
Liettua		Baltian maiden (Viro ja Latvia) ja Norjan kanssa tehdyt yhteistyösopimukset, joiden nojalla voidaan tehdä yhteisiä toimia. Yhteistyösopimuksessa Puolan kanssa keskitytään enemmän tietojen vaihtamiseen.	
Luxemburg		Sopimus Benelux-liiton perustamisesta (hallitustenvälinen yhteistyö Belgian, Alankomaiden ja Luxemburgin välillä); kahdenvälinen sopimus Ranskan kanssa.	
Malta			Ei.
Alankomaat		Kyllä, erilaisia kahden-/monenvälisiä sopimuksia on tehty (tietoja ei ole annettu).	
Puola	Kansallisesta työsuojeluviranomaisesta 13. huhtikuuta 2007 annetun lain 22 §:n 3 momentti, jonka soveltamisala kattaa työlainsäädännön noudattamisen, erityisesti työturvallisuutta- ja terveyttä koskevat säännöt ja määräykset sekä säännökset työsuhteen ja muun palkkatyön laillisuudesta. Kyseisessä säännöksessä ei viitata sosiaalivakuutuslaitoksen tekemiin tarkastuksiin.	Sopimus Bulgarian, Norjan, Slovakian, Tanskan ja Viron kanssa. Kansallinen työsuojeluviranomainen on myös tehnyt yhteistyösopimuksia Euroopan talousalueen muiden maiden työsuojeluviranomaisten kanssa. Niissä määrätään lähtökohtaisesti tietojen vaihtamisesta.	
Portugali		Portugalin ja Espanjan yhteiset tarkastukset ja tietojen vaihtaminen työtapaturmista, lähetettyjen työntekijöiden vähimmäispalkoista, asumisolosuhteista (Galicia – Braga), kahdenväliset sopimukset Ranskan ja Bulgarian kanssa tietojen vaihtamisesta	
Romania			Ei.
Slovakia	Työsuojeluviranomaisesta annetun lain nro 125/2006 (säädöskokoelma) 7 §:n 3 momentin q kohdassa ja 15 §:ssä säädetään toisesta jäsenvaltiosta peräisin olevan tarkastajan mahdollisesta osallistumisesta Slovakiassa tehtävään tarkastukseen kutsutun ulkopuolisen asiantuntijan asemassa.	Sopimus kahdenvälisestä yhteistyöstä ja tietojen vaihtamisesta Puolan kanssa.	
Slovenia			Ei.
Espanja	Työsuojelu- ja sosiaaliturvaviranomaisjärjestelmän sääntelystä annettu laki 23/20§15	Portugalin, Puolan ja Ranskan kanssa tehdyt sopimukset voimassa.	
Ruotsi			Ei.

Mitä toimivaltuuksia vierailevalla tarkastajalla on jäsenvaltiossasi tehtävässä rajatylittävässä yhteisessä tarkastuksessa (yksityiskohtaiset tulokset)?

Jäsenvaltio	Täydet toimivaltuudet	Rajalliset toimivaltuudet / tarkkailija	Muu / ei sallittu
Itävalta		Mahdollisuus osallistua tarkkailijana rajoittuu vähimmäiskorvauksen tarkastukseen ja niiden hallinnollisten vaatimusten noudattamiseen, jotka lähettävien yritysten on täytettävä.	
Belgia		Toimivaltuudet olisi kuvattava kahdenvälisissä sopimuksissa, mutta käytännössä missään kahdenvälisissä sopimuksissa ei määritetä tarkkailijan erityistä asemaa.	
Bulgaria		Vieraileva tarkastaja voi olla läsnä mutta vain tarkkailijana ja työnantajan (jota tarkastus koskee) nimenomaisella suostumuksella.	
Kroatia		Vain tarkkailija.	
Kypros		Vieraileva tarkastaja voi olla läsnä mutta vain tarkkailijana.	
Tšekki		Vieraileva tarkastaja voi osallistua toimijana, jolla on erityinen asema, niin sanottuna ”kutsuttuna henkilönä”, jos Tšekin tarkastusviranomainen on antanut tarkastusta varten tarkastajalle valtuudet olla kyseinen kutsuttu henkilö. Kutsutun henkilön erityiset oikeudet johtuvat sen tarkastuksen tarkoituksesta, johon hän osallistuu, eli kutsuttu henkilö osallistuu niihin tarkastavan osapuolen toimiin, jotka vastaavat syytä, jonka vuoksi hän osallistuu tarkastukseen.	
Tanska		Vieraileva tarkastaja voi osallistua tarkastukseen tarkkailijana edellyttäen, että tarkastuksen kohteena olevan yrityksen työnantaja (omistaja) sallii vierailevan tarkastajan läsnäolon.	
Viro		Vain tarkkailija.	
Suomi		Vieraileva tarkastaja voi olla läsnä mutta vain tarkkailijana.	
Ranska		Vain tarkkailija.	
Saksa		Vieraileva tarkastaja voi olla läsnä mutta vain tarkkailijana ja työnantajan (jota tarkastus koskee) nimenomaisella suostumuksella. Tarkkailijan asemassaan vierailevalla tarkastajalla ei ole lainkaan toimivaltuuksia.	
Kreikka			Oikeudellisessa kehyksessä säädetään tarkastustoimivaltuuksista, jotka koskevat vain ja ainoastaan kansallista työsuojeluelintä. Voimassa olevassa lainsäädännössä ei jätetä mahdollisuutta muiden tarkastajien läsnäoloon.
Unkari		Koska Unkarissa ei ole rajatylittäviä yhteisiä tarkastuksia sääntelevää oikeudellista kehystä, toimivaltuuksia ei aseteta säädöksissä, mutta vieraileva tarkastaja voi mahdollisesti olla rajatylittävässä yhteisessä tarkastuksessa läsnä tarkkailijana.	
Irlanti		Vain tarkkailija.	
Italia		Vain tarkkailija.	

Jäsenvaltio	Täydet toimivaltuudet	Rajalliset toimivaltuudet / tarkkailija	Muu / ei sallittu
Latvia		Vain tarkkailija, jos tarkastettavan kohteen omistajalta on saatu suostumus.	
Liettua		Vain tarkkailija.	
Luxemburg		Vain tarkkailija (ei lainkaan toimivaltuuksia).	
Malta			Maltan lainsäädännössä ei säädetä vierailevien tarkastajien mahdollisuudesta osallistua tarkastuksiin.
Alankomaat		Ulkomaiset tarkastajat voivat olla alankomaalaisten tarkastajien mukana tarkastuksessa, mutta heillä ei ole toimivaltuuksia, ja tarkastuksen kohteena olevan yrityksen työnantaja (omistaja) voi evätä heiltä pääsyn tiloihin.	
Puola		Vieraileva/ulkomainen tarkastaja voi tehdä tarkastuksen ainoastaan yhdessä paikallisen tarkastajan kanssa, kun hänelle on myönnetty henkilökohtainen lupa. Ulkomaiset työsuojelutarkastajat eivät voi aloittaa itse toimia. Heidän tehtävänsä tarkastuksessa on avustaa puolalaisten tarkastajien ensisijaisessa tehtävässä. Esitetyissä toimivaltuuksissa ei viitata sosiaalivakuutuslaitoksen tekemiin tarkastuksiin.	
Portugali		Vain tarkkailija.	
Romania		Vain tarkkailija.	
Slovakia		Rajalliset toimivaltuudet verrattuna slovakialaiseen työsuojelutarkastajaan mutta laajemmat kuin vain tarkkailijalla: vierailevalla tarkastajalla voi olla kutsutun ulkopuolisen asiantuntijan asema työsuojeluviranomaisen kirjallisen luvan perusteella, ja hän voi esimerkiksi i) mennä tiloihin slovakialaisen työsuojelutarkastajan kanssa, ii) tehdä tarkastuksia, testejä, tutkimuksia ja muita toimia, pyytää tietoja ja selityksiä tiettyjen työehtosopimuksista johtuvien säännösten ja velvoitteiden noudattamisesta, iii) pyytää esittämään asiakirjoja, tallenteita tai muita asiakirjoja, jotka ovat tarpeen työsuojelutarkastuksen tekemiseen, ja pyytää niistä jäljennöksiä, iv) ottaa näytteitä materiaaleista ja aineista. Vierailevalla tarkastajalla on nämä toimivaltuudet ainoastaan silloin, kun slovakialainen työsuojelutarkastaja on tekemässä työsuojelutarkastusta.	
Slovenia		Muiden jäsenvaltioiden (tai muiden osallistujien) tarkastajat voivat olla läsnä tarkastuksessa työnantajan etukäteen antaman luvan perusteella.	
Espanja		Kahdenvälisten sopimusten perusteella muiden jäsenvaltioiden viranomaiset voivat osallistua Espanjassa tehtyyn tarkastukseen, ei vain tarkkailijoina vaan myös osallistumalla rajallisin toimivaltuuksin.	
Ruotsi		Vain tarkkailija.	

Voidaanko toisessa jäsenvaltiossa tehdyssä tarkastuksessa kerättyjä todisteita käyttää todisteena tuomioistuimessa (yksityiskohtaiset tulokset)?

Jäsenvaltio	KYLLÄ	EI/Rajoituksin
Itävalta	Kyllä.	
Belgia	Kyllä.	
Bulgaria		Toimivaltaristiriita käsiteltäväksi ottamista koskevassa aiheessa. Prosessioikeudessa ei ole nimenomaisia säännöksiä kyseisten todisteiden käytöstä ja käsiteltäväksi ottamisessa tuomioistuimessa.
Kroatia	Todisteet on toimitettava sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän kautta.	
Kypros	Todisteet on toimitettava sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän kautta.	
Tšekki	Yleisesti ottaen kaikki todisteet, jotka voivat auttaa selkeyttämään tapauksen aihetta, voidaan esittää todisteina tuomioistuinmenettelyissä, mikäli ne on hankittu lain mukaisesti. Hallinnollisissa ja rikosoikeudellisissa menettelyissä laittomasti haettuja, hankittuja tai saatuja todisteita ei lähtökohtaisesti saa käyttää tuomioistuinmenettelyissä.	
Tanska	Kyllä.	
Viro	Vieraan valtion toimivaltaisen viranomaisen keräämät todisteet katsotaan myös todisteiksi, kun pannaan täytäntöön vastuuvelvollisuutta Viroon lähetettyjen työntekijöiden työoloista ja -ehdoista annetun lain mukaisesti. Virossa tuomioistuin ei käsittele sakkoja, elleivät työnantajat hae oikaisua työsuojeluviranomaisen määräämään sakkoon.	
Suomi	Toisista jäsenvaltioista peräisin olevia asiakirjoja voidaan käyttää rikosoikeudellisissa menettelyissä Suomessa. Suomen toimivaltainen viranomainen voi tehdä toisen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle pyynnön antaa tai tarjota asiakirja, jos se sallitaan kyseessä olevan jäsenvaltion lainsäädännössä. Pyyntö on tehtävä kyseessä olevan jäsenvaltion edellyttämän menettelyn ja Suomen ja kyseessä olevan jäsenvaltion välisen sopimuksen nojalla. Menettely asiakirjojen saamiseksi toisesta jäsenvaltiosta toteutetaan tavallisesti sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän kautta, mutta työntekijöiden lähettämisestä annetun lain perusteella ei ole oikeudellista vaatimusta tehdä rikostutkintaa tässä menettelyssä.	
Ranska	Todisteet on toimitettava sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän kautta.	
Saksa		Jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välillä keskinäisen avun perusteella vaihdetut tiedot (viralliset pyynnöt keskinäisestä avusta / tietojen vaihdosta ilman etukäteispyyntöä (oma-aloitteinen vaihto) hallinnollisessa menettelyssä.
Kreikka	Varaukset: vain virallisesti käännettyjä todisteita voidaan käyttää, ja kansallinen tuomioistuin voi arvioida ne vapaasti.	
Unkari	Kyllä.	

Jäsenvaltio	KYLLÄ	EI/Rajoituksin
Irlanti		Työelämän suhteista annetun vuoden 2015 lain 27 §:n 7 momentissa säädetään poikkeuksesta, joka koskee itsekriminointilausekkeita tai tarkastajan valtuuksien mukaisesti annettuja lupia vaatia henkilöä antamaan lisätietoja ja vastaamaan kysymyksiin.
Italia	On huomattava, että viranomaisten (kuten italialaisten tarkastajien) keräämät todisteet ovat arvokkaampia tuomioistuimissa. Lisäksi työntekijöiden lähettämistä koskevissa tapauksissa suositellaan sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän käyttöä sen selkeän oikeusperustan vuoksi.	
Latvia	Asiakirja on hankittava lain mukaisesti ja toimitettava sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän kautta. Todisteet on käännettävä virallisesti latviaksi, ja niiden on täytettävä samat ehdot kuin Latviassa kerättyjen todisteiden.	
Liettua	Todisteet on toimitettava sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän kautta.	
Luxemburg	Tukiasiakirjojen perusteella kansallisen lainsäädännön rikkomisen yhteydessä.	
Malta	Sovellettavan yleisen periaatteen mukaan parhaat todisteet on esitettävä. Siksi todisteet kerännyttä ulkomaista tarkastajaa voidaan vaatia todistamaan.	
Alankomaat	Todisteiden on täytettävä samat ehdot kuin Alankomaissa kerättyjen todisteiden. Sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän kautta vaihdetut tiedot täyttävät kyseiset ehdot useimmissa olosuhteissa.	
Puola	Kyllä. Todisteet on kerättävä laillisesti Puolan lainsäädännön mukaisesti, ja kansallinen tuomioistuin voi arvioida niitä omavaltaisesti. Yleisenä sääntönä on, että vieraalla kielellä olevat asiakirjat on käännettävä puolaksi, ja ne on ehkä vielä laillistettava.	
Portugali	Todisteet on kerättävä laillisesti Portugalin lainsäädännön mukaisesti.	
Romania		Todisteiden käsiteltäväksi ottaminen riippuu tuomioistuimen päätöksestä.
Slovakia	Kyllä, todisteet on kerättävä laillisesti Slovakian lainsäädännön mukaisesti, ja kansallinen tuomioistuin voi arvioida niitä vapaasti.	
Slovenia	Jotta ulkomaista asiakirjaa voidaan käyttää todisteena, se on sertifioitava, ja vastavuoroisuutta koskevan ehdon mukaisesti sillä on sama todistusvoima kuin kotimaisella julkisella asiakirjalla. Todisteiden käyttö riippuu kuitenkin tietyn tapauksen olosuhteista. Menettelysääntöjen asiaankuuluvia säännöksiä on noudatettava.	
Espanja	Kyllä.	
Ruotsi	Kyllä.	

Voidaanko toisessa jäsenvaltiossa tehdyssä tarkastuksessa kerättyjä todisteita käyttää todisteena hallinnollisissa menettelyissä (yksityiskohtaiset tulokset)?

Jäsenvaltio	KYLLÄ	EI/Rajoituksin
Itävalta	Kyllä.	
Belgia	Kyllä.	
Bulgaria	Kyllä.	
Kroatia	Todisteet on toimitettava sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän kautta.	
Kypros	Todisteet on toimitettava sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän kautta.	
Tšekki	Yleisesti ottaen kaikki todisteet, jotka auttavat selkeyttämään tapauksen aihetta, voidaan esittää todisteina hallinnollisissa menettelyissä, jos ne on hankittu lain mukaisesti. Tarkastusviranomaisen toisessa jäsenvaltiossa keräämät todisteet on annettava Tšekin tarkastusviranomaiselle siten, että voidaan todistaa, että tietty ulkomainen viranomainen on antanut todisteet, milloin todisteet on annettu ja miten ne on annettu (sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän, postipalvelujen avulla tai muulla tavalla). Muulla kuin tšekin tai slovakin kielellä olevien todisteiden ohella on annettava virallinen käännös tšekkiin, ellei hallintoviranomainen edellytä kyseistä käännöstä.	
Tanska	Kyllä.	
Viro	Vieraan valtion toimivaltaisen viranomaisen keräämät todisteet katsotaan myös todisteiksi hallinnollisissa menettelyissä, kun pannaan täytäntöön vastuuvelvollisuutta Viroon lähetettyjen työntekijöiden työoloista ja -ehdoista annetun lain mukaisesti. Huomautuksena todetaan, että käytännössä todisteet pyydetään välittämään sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän kautta tietosuojasääntöjen noudattamiseksi.	
Suomi	Jos tapaus ei koske taloudellisen hallinnollisen seuraamuksen tai sakon määräämistä vaan sen sijaan toisessa jäsenvaltiossa kerättyjä ja Suomen työterveys- ja työturvallisuusviranomaisten pyytämiä todisteita, katsotaan, että sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän käyttöön ei ole lakisääteistä vaatimusta. Työntekijöiden lähettämisestä annetun Suomen lain perusteella Suomen toimivaltainen viranomainen voi tehdä Euroopan unionin toisen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle pyynnön antaa tai tarjota asiakirja, jos se sallitaan kyseessä olevan jäsenvaltion lainsäädännössä. Pyyntö on tehtävä kyseessä olevan jäsenvaltion edellyttämän menettelyn ja Suomen ja kyseessä olevan jäsenvaltion välisen sopimuksen nojalla.	
Ranska	Todisteet on toimitettava sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän kautta.	

Jäsenvaltio	KYLLÄ	EI/Rajoituksin
Saksa		Jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välillä keskinäisen avun perusteella vaihdetut tiedot (viralliset pyynnöt keskinäisestä avusta / tietojen vaihdosta ilman etukäteispyyntöä (oma-aloitteinen vaihto) hallinnollisessa menettelyssä.
Kreikka		Ei.
Unkari	Kyllä.	
Irlanti	Todisteet on saatava työelämän suhteista annetun vuoden 2015 lain 27 §:ssä säädettyjen tarkastajan valtuuksien mukaisesti.	
Italia	Työntekijöiden lähettämistä koskevissa tapauksissa suositellaan sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän käyttöä sen selkeän oikeusperustan vuoksi.	
Latvia	Todisteet on käännettävä virallisesti latviaksi, ja niiden on täytettävä samat ehdot kuin Latviassa kerättyjen todisteiden.	
Liettua	Todisteet on toimitettava sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän kautta.	
Luxemburg	Tukiasiakirjojen perusteella kansallisen lainsäädännön rikkomisen yhteydessä.	
Malta		Ei.
Alankomaat	Todisteiden on täytettävä samat ehdot kuin Alankomaissa kerättyjen todisteiden. Sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän kautta vaihdetut tiedot täyttävät kyseiset ehdot useimmissa olosuhteissa.	
Puola	Ratkaisuviranomainen voi lähtökohtaisesti arvioida vapaasti ulkomaista alkuperää olevia virallisia asiakirjoja, ellei nimenomaisessa lainsäädännössä tai kansainvälisissä sopimuksissa säädetä toisin. Vieraalla kielellä olevat asiakirjat on käännettävä puolaksi, ja ne on ehkä vielä laillistettava.	
Portugali	Todisteet on kerättävä laillisesti Portugalin lainsäädännön mukaisesti.	
Romania	Todisteet on toimitettava sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän kautta.	
Slovakia	Todisteet olisi lähetettävä sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän kautta tai muulla yksittäisellä mekanismilla, koska se lisää todisteiden oikeudellista vaikutusta. Yleisesti ottaen todisteita voidaan kuitenkin toimittaa millä tahansa tavalla, joka i) soveltuu asioiden nykytilan määrittämiseen ja selkeyttämiseen, ja ii) on lain mukainen.	
Slovenia	Jotta ulkomaista asiakirjaa voidaan käyttää todisteena, se on sertifioitava, ja vastavuoroisuutta koskevan ehdon mukaisesti sillä on sama todistusvoima kuin kotimaisella julkisella asiakirjalla. Vastavuoroisuutta ei sovelleta sertifikaatteihin. Todisteiden käyttö riippuu kuitenkin tietyn tapauksen olosuhteista. Menettelysääntöjen asiaankuuluvia säännöksiä on noudatettava.	
Espanja	Todisteita voidaan käyttää hallinnollisissa menettelyissä, joiden käynnistäminen vastaa työ- ja sosiaaliturvaviranomaisia.	
Ruotsi	Kyllä.	

Yhteydenotto Euroopan työviranomaiseen

Sähköpostitse:

- sähköpostitse: EMPL-ELA-INSPECTIONS@ec.europa.eu
- käymällä verkkosivustolla: https://www.ela.europa.eu/contact.html

ELAa koskevien tietojen hakeminen

Verkossa

Euroopan työviranomaisesta saa tietoa verkkosivustolta https://www.ela.europa.eu/index.html

EU:n julkaisut

EU:n kirjakaupasta voi ladata tai tilata maksuttomia tai maksullisia EU:n julkaisuja osoitteesta http://bookshop.europa.eu.

EU:n lainsäädäntö ja siihen liittyvät asiakirjat

EU:n oikeuteen, myös kaikkeen EU:n lainsäädäntöön vuodesta 1951 lähtien, voi tutustua kaikissa kieliversioissa EUR-Lexissä osoitteessa http://eur-lex.europa.eu

ELA

EUROPEAN LABOUR AUTHORITY